A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2025. augusztus 1.*

„Előzetes döntéshozatal – Jogállamiság – Hatékony bírói jogvédelem az uniós jog által szabályozott területeken – Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése – A bírák elmozdíthatatlanságának elve és a bírói függetlenség elve – A legfelső szinten eljáró bíróság bírájának e bíróság másik tanácsában való ítélkezésre történő határozott idejű, hozzájárulása nélküli kijelölése – Az uniós jog elsőbbsége – Közbeszerzési szerződések – 2004/17/EK irányelv – Közbeszerzési eljárások – A zöld energia származási bizonyítványaihoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok átruházására irányuló megállapodásra történő alkalmazás – 92/13/EGK irányelv – A 2d. cikk (1) bekezdése – Közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárások – A szerződés érvénytelensége – A közbeszerzési szabályok megsértésével kötött szerződés érvénytelenné nyilvánítását kérő ajánlatkérő – Joggal való visszaélés – Hiány”

A C-422/23., C-455/23., C-459/23., C-486/23. és C-493/23. sz. [Daka][i] egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott öt előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2023. július 10-én, július 20-án, július 21-én, július 31-én és 2023. augusztus 3-án érkezett, 2023. április 3-i és április 21-i, valamint 2023. június 13-i határozataival terjesztett elő a

T. B.

és

C. B.

között,

D. B. (C-422/23)

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

valamint a

G. T.

és

a **T. S.A**. (C-455/23)

* Az eljárás nyelve: lengyel.

[i] A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

között folyamatban lévő eljárásban,

valamint

az **E. S.A**.

és

a **W. sp. z o.o**.,

a **Bank S.A**. (C-459/23)

között folyamatban lévő eljárásban,

valamint

az **S. sp. z o.o**.

és

a **V. sp. z o.o**. (C-486/23)

között folyamatban lévő eljárásban,

valamint

a **Miasto W**.

és

M. T.,

E. T.,

A. W. (C-493/23)

között,

a **Prokurator Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga w Warszawie**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: K. Jürimäe tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a második tanács bírájaként eljárva, M. Gavalec, Csehi Z. és M. Condinanzi bírák,

főtanácsnok: T. Ćapeta,

hivatalvezető: M. Siekierzyńska tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2025. január 8-i tárgyalásra, figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az E. S. A. képviseletében P. Łącki adwokat,

– a Prokuratura Okręgowa Warszawa-Praga w Warszawie képviseletében D. Winiarek Zastępca Prokuratora Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie,

– a lengyel kormány képviseletében A. Bodnar, B. Majczyna, M. Rzotkiewicz, M. Taborowski és S. Żyrek, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében K. Herrmann, P. J. O. Van Nuffel és G. Wils, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkével összefüggésben történő értelmezésére (C-422/23., C-455/23., C-459/23., C-486/23. és C-493/23. sz. ügyek), az uniós jog elsőbbsége elvének értelmezésére (C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyek), a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.) 2009. november 30-i 1177/2009/EK bizottsági rendelettel (HL 2009. L 314., 64. o.) módosított változatának (a továbbiakban: 2004/17 irányelv) 1. cikke (2) bekezdése c) pontjának és (4) bekezdésének, 2. cikke (1) bekezdése b) pontjának, 3. cikke (3) bekezdése b) pontjának, 14. cikkének, 16. cikke a) pontjának és 20. cikkének értelmezésére, a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1992. február 25-i 92/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 76., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 315. o.) 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2007. L 335., 31. o.) módosított változatának (a továbbiakban: 92/13 irányelv) 2d. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezésére, valamint a joggal való visszaélés tilalma általános elvének értelmezésére (C-459/23. sz. ügy) vonatkoznak.

2 E kérelmeket öt jogvita keretében terjesztették elő, amelyek T. B. és C. B. között közös vagyon megosztása és hagyatéki osztály (C-422/23. sz. ügy), G. T. és a T. S. A. között biztosítéknyújtás alóli mentesség és egy társaság tulajdonában lévő részvények végrehajtása (C-455/23. sz. ügy), az E. S. A. (a továbbiakban: E. társaság) és az egyrészt a W. sp. z o.o. (a továbbiakban: W. társaság), másrészt a Bank S. A. között a szerződéses jogviszony fennállásának hiánya (C-459/23. sz. ügy), az S. sp. z o.o. és a V. sp. z o.o. között fizetés iránti kérelem (C-486/23. sz. ügy), illetve egyfelől a Miasto W., másfelől pedig M. T., E. T. és A. W. között egy szándéknyilatkozat benyújtására vonatkozó kötelezettség (C-493/23. sz. ügy) tárgyában vannak folyamatban.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2003/88/EK irányelv

3 A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 299., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.; helyesbítés: HL 2020. L 92., 22. o.) 6. cikkének b) pontja a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a munkavállalók biztonságának és egészségének védelmével összhangban:

[…]

b) hétnapos időtartamokban az átlagos munkaidő, a túlórát is beleértve, ne haladja meg a 48 órát.”

A 92/13 irányelv

4 A 92/13 irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontja és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az alábbi esetekben az ajánlatkérőtől független jogorvoslati szerv a szerződést érvénytelennek nyilvánítja, vagy annak döntése következményeként a szerződés érvénytelenné válik a következő esetek egyikének fennállása esetén:

a) amennyiben az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény előzetes, az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzététele nélkül ítélt oda szerződést, úgy, hogy a [2004/17 irányelv] alapján ez nem volt megengedhető

[…]

(2) A szerződés érvénytelenségének megállapításából fakadó következményeket a nemzeti jogszabályok határozzák meg.

A nemzeti jogszabályok ennélfogva előírhatják például valamennyi szerződéses kötelezettség visszamenőleges hatályú megszüntetését vagy a teljesítendő kötelezettségekre korlátozhatják a megszüntetés hatályát. Ez utóbbi esetben a tagállamok előírják a 2e. cikk (2) bekezdése szerinti egyéb szankciók alkalmazását.”

5 A 92/13 irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját és (2) bekezdését a 2007/66 irányelv illesztette be a 92/13 irányelvbe. A 2007/66 irányelv (2), (13), (14) és (20) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„(2) […] A Bíróság esetjoga szerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy hatékony, gyors jogorvoslati eljárásokkal lehessen élni az ajánlatkérők azon döntései ellen, amelyek egy adott szerződésnek [az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004.

március 31-i] 2004/18/EK [európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. kötet, 7. fejezet, 132. o.; helyesbítés: HL 2014. L 339., 14. o.)] és a [2004/17 irányelv] személyi és tárgyi hatálya alá tartozását állapítják meg.

[…]

(13) A szerződések jogellenes, közvetlen odaítélésének – amit a Bíróság a közbeszerzésre vonatkozó közösségi jognak az ajánlatkérő általi legsúlyosabb megsértésének minősített – visszaszorítása érdekében hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókról kell rendelkezni. A jogellenesen, közvetlen módon odaítélt szerződést ezért elviekben érvénytelennek kell tekinteni. Az érvénytelenség nem automatikus, hanem azt egy független jogorvoslati szervnek kell megállapítania, illetve ilyen szerv döntése következményének kell lennie.

(14) Az érvénytelenség a leghatékonyabb módja a verseny helyreállításának és új üzleti lehetőségek kialakításának azon gazdasági szereplők számára, akiket jogellenesen megfosztottak versenyzési lehetőségüktől. Ezen irányelv értelmében közvetlen odaítélésnek minősül minden olyan szerződés odaítélése, amellyel kapcsolatban az Európai Unió Hivatalos Lapjában előzetesen nem tettek közzé a [2004/18 irányelv] szerinti hirdetményt. Ez megegyezik a [2004/17 irányelv] szerinti hirdetmény közzététele nélküli eljárással.

[…]

(20) Ez az irányelv nem zárja ki a nemzeti jog szerinti szigorúbb szankciók alkalmazásának lehetőségét.”

A 2004/17 irányelv

6 A 2004/17 irányelv (2), (3) és (9) preambulumbekezdésének szövege a következő volt:

„(2) A szerződések odaítélésére irányuló eljárások összehangolását szolgáló szabályoknak a szóban forgó ágazatokban történő bevezetését indokolja egyrészt főként az, hogy a nemzeti szervek különböző módszerekkel befolyásolhatják az ajánlatkérők magatartását […]

(3) Az ezen ágazatokban működő szervezetek által alkalmazott beszerzési eljárások összehangolásának szükségességét másrészt főként az indokolja, hogy […] működési piacaik jellege zárt.

[…]

(9) A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők által odaítélt közbeszerzési szerződések verseny előtt történő megnyitásának biztosítása érdekében tanácsos rendelkezéseket kidolgozni egy bizonyos érték feletti szerződések közösségi koordinációjára. […]”

7 Ezen irányelv 1. cikke értelmében:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában az e cikkben megállapított fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

(2) […]

c) »árubeszerzésre irányuló szerződés«: a b) pontban említett szerződéstől eltérő szerződés, amelynek tárgya termékek megvétele, bérlete, haszonbérlete, részletvétele vagy pénzügyi lízingje, vételi joggal vagy anélkül.

Azt a szerződést, amelynek tárgya termékek szállítása, és amely – mellékesen – beállítási és üzembe helyezési műveletekre is kiterjed, »árubeszerzésre irányuló szerződés«-nek kell tekinteni;

[…]

(4) »Keretmegállapodás«: a 2. cikk (2) bekezdésében említett egy vagy több ajánlatkérő és egy vagy több gazdasági szereplő között létrejött megállapodás, amelynek célja az egy adott időszakban odaítélendő szerződésekre irányadó feltételek megállapítása, különösen az árra és – szükség szerint – az előirányzott mennyiségekre vonatkozóan.”

8 Az említett irányelv 2. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

b) »közvállalkozás« olyan vállalkozás, amely felett az ajánlatkérő szervek közvetlenül vagy közvetett módon meghatározó befolyást gyakorolhatnak tulajdonjoguknál, pénzügyi részvételüknél vagy a vállalkozást szabályozó rendelkezéseknél fogva.

Az ajánlatkérő szerv meghatározó befolyását kell vélelmezni akkor, ha a szerv valamely vállalkozás vonatkozásában közvetlenül vagy közvetve:

– a vállalkozás jegyzett tőkéjének többségével rendelkezik […]

[…]

(2) Ezt az irányelvet olyan ajánlatkérőkre kell alkalmazni,:

a) amelyek ajánlatkérő szervek vagy közvállalkozások, és a 3–7. cikkben említett tevékenységek valamelyikét folytatják;

[…]”

9 Ugyanezen irányelv 3. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„A villamos energiát illetően ezt az irányelvet a következő tevékenységekre kell alkalmazni:

a) olyan rögzített hálózatok rendelkezésre bocsátása vagy üzemeltetése, amelyek rendeltetése a fogyasztók számára szolgáltatás teljesítése a villamos energia előállítása, szállítása vagy elosztása terén; vagy

b) villamos energia szállítása ilyen hálózatok számára.”

10 A 2004/17 irányelv 14. cikke az alábbiak szerint rendelkezett:

„(1) Az ajánlatkérő valamely keretmegállapodást az 1. cikk (2) bekezdése szerinti szerződésnek tekinthet, és azt ezen irányelvvel összhangban ítélheti oda.

(2) Amennyiben az ajánlatkérő egy keretmegállapodást ezen irányelvvel összhangban ítélt oda, a keretmegállapodáson alapuló szerződés odaítélésekor alkalmazhatja a 40. cikk (3) bekezdésének i) pontját.

(3) Amennyiben egy keretmegállapodást nem ezen irányelvvel összhangban ítéltek oda, az ajánlatkérő nem alkalmazhatja a 40. cikk (3) bekezdésének i) pontját.

(4) Az ajánlatkérő nem élhet vissza a keretmegállapodással a verseny akadályozása, korlátozása vagy torzítása céljából.”

11 Ezen irányelv 16. cikkének a) pontja értelmében:

„Ezt az irányelvet olyan szerződésekre kell alkalmazni, amelyek a 19–26. cikkben foglalt kizárások alapján vagy a 30. cikknek megfelelően az adott tevékenység folytatása tekintetében nincsenek kizárva, és amelyek becsült, hozzáadottérték-adó nélküli értéke eléri a következő értékhatárt:

a) árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések esetében 387 000 EUR”.

12 Az említett irányelv 17. cikkének szövege a következő volt:

„(1) Egy szerződés becsült értékének kiszámítása az ajánlatkérő által becsült, hozzáadottérték-adó nélküli teljes kifizetendő összegen alapul. E számítás során figyelembe kell venni a becsült teljes összeget, beleértve az opció bármely formáját és a szerződés esetleges meghosszabbítását.

[…]

(2) Az ajánlatkérő nem kerülheti meg ennek az irányelvnek az alkalmazását az építési beruházási projektek, a bizonyos mennyiséget elérő árubeszerzések és/vagy szolgáltatások felosztásával, illetve a szerződések becsült értékének kiszámítására szolgáló különleges módszerek alkalmazásával.

(3) A keretmegállapodások és dinamikus beszerzési rendszerek tekintetében a figyelembe veendő becsült érték a megállapodás vagy a rendszer teljes időtartamára előirányzott valamennyi szerződés legnagyobb becsült, hozzáadottérték-adó nélküli értéke.

[…]

(7) Árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló olyan szerződések esetében, amelyek rendszeres jellegűek vagy amelyek egy adott időszakon belül megújíthatók, a szerződés becsült értékét a következők alapján kell kiszámítani:

a) vagy az előző tizenkét hónap vagy költségvetési év során odaítélt, egymást követő, azonos típusú szerződések tényleges, lehetőség szerint az első szerződést követő 12 hónap folyamán bekövetkező mennyiségi vagy értékbeli változások figyelembevételével kiigazított összértéke;

b) vagy az első szállítást követő 12 hónap, illetve költségvetési év – amennyiben az 12 hónapnál hosszabb – folyamán odaítélt, egymást követő szerződések becsült összértéke.”

13 Ugyanezen irányelv 20. cikkének (1) bekezdése így rendelkezett:

„Ez az irányelv nem alkalmazható olyan szerződésekre, amelyeket az ajánlatkérő a 3–7. cikkben leírt tevékenységei folytatásától eltérő célra, vagy ilyen tevékenységeknek valamely harmadik országban történő, [az Európai] Közösségen belüli hálózat vagy földrajzi terület fizikai használatával nem járó körülmények között történő folytatására ítél oda.”

14 A 2004/17 irányelv 40. cikke (3) bekezdésének i) pontja a következőképpen rendelkezett:

„Az ajánlatkérő a következő esetekben előzetes pályázati felhívás nélkül is alkalmazhat szerződés-odaítélési eljárást:

[…]

i) a keretmegállapodás alapján odaítélendő szerződések esetében, feltéve, hogy a 14. cikk (2) bekezdésében említett feltétel teljesül”.

A 2014/25/EU irányelv

15 A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 243. o.; helyesbítések: HL 2014. L 327., 9. o.; HL L, 2023/90064) (23) preambulumbekezdése értelmében:

„Egyértelművé kell tenni – ezen irányelv hatályának bármilyen kiterjesztése nélkül –, hogy amikor ez az irányelv a villamosenergia-ellátásra hivatkozik, az alatt a villamos energia előállítását és nagy- és kiskereskedelmi értékesítését kell érteni.”

16 Ezen irányelv 7. cikkének első bekezdése ekképp rendelkezik:

„A 8., a 9. és a 10. cikk alkalmazásában az »ellátás« fogalmába beletartozik az előállítás (termelés), valamint a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi értékesítés.”

17 Az említett irányelv 9. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A villamos energiát illetően ezt az irányelvet a következő tevékenységekre kell alkalmazni:

a) helyhez kötött hálózatok létesítése vagy üzemeltetése közszolgáltatás teljesítésének céljából villamos energia előállítása, szállítása vagy elosztása terén;

b) ilyen hálózatok villamos energiával történő ellátása.”

A 2009/28/EK irányelv

18 A megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 140., 1. o.) 2. cikke második bekezdésének k) és l) pontja a következő fogalommeghatározásokat tartalmazta:

k) »támogatási rendszer«: egy tagállam vagy tagállamok egy csoportja által alkalmazott olyan eszköz, rendszer vagy mechanizmus, amely a megújuló energiaforrásokból előállított energia felhasználására ösztönöz ezen energia költségének csökkentésével, az eladási ár emelésével, vagy a megújuló energiaforrásokból előállított energia megvásárolt mennyiségének – a megújuló energiával kapcsolatos kötelezettség bevezetése révén vagy egyéb módon való – növelésével. Magában foglalja a beruházási támogatásokat, az adómentességet vagy adókedvezményeket, az adó-visszatérítést, a megújuló energiával kapcsolatos kötelezettséghez kapcsolódó – többek között zöld bizonyítványokat alkalmazó – támogatási rendszereket, valamint a közvetlen ártámogatás rendszerét, beleértve a betáplálási tarifát és a támogatások kifizetését, de nem korlátozódik az említettekre;

l) »megújulóenergia-kötelezettség«: a nemzeti támogatási rendszer által felállított követelmény, amely kötelezi a termelőket, ellátókat vagy fogyasztókat, hogy a termelésben, az ellátásban vagy a fogyasztásban felhasznált energia egy meghatározott részét megújuló energiaforrásokból előállított energiából fedezzék. Idetartoznak az olyan rendszerek is, amelyek lehetővé teszik az említett követelmények zöld bizonyítványok útján történő teljesítését”.

A lengyel jog

A legfelsőbb bíróságról szóló törvény

19 A módosított (Dz. U. 2017., poz. 1904.) 2017. december 8-i ustawa o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény; Dz. U. 2021., poz. 5.) alapügyekben alkalmazandó változatának (a továbbiakban: a legfelsőbb bíróságról szóló törvény) 23. cikke értelmében:

„A polgári tanács hatáskörébe tartoznak a polgári jogi, kereskedelmi jogi, szellemi tulajdonnal kapcsolatos, családjogi és gyámsági ügyek, valamint a vállalkozások bejegyzésével és a biztosítékok nyilvántartásba vételével kapcsolatos ügyek.”

20 E törvény 25. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A munkaügyi és társadalombiztosítási kollégium hatáskörébe tartoznak a munkaügyi és társadalombiztosítási tárgyú ügyek.”

21 Az említett törvény 35. cikkének 3. §-a a következőképpen rendelkezik:

„A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) első elnöke a bírót meghatározott ügy másik tanácsban történő elbírálásában való részvételre és – a bíró hozzájárulásával – határozott ideig másik tanácsban való ítélkezésre jelölheti ki. A bíró hozzájárulása nélkül másik tanácsban való ítélkezésre történő kijelölésének időtartama nem haladhatja meg az évi hat hónapot. A bíró – az ügyek befejezéséig – a másik tanácsban való ítélkezésre történő kijelölés időtartamának lejárta után is ellátja azokat az ügyeket, amelyeket e tanácsban neki kiosztottak.”

A közbeszerzésekről szóló törvény

22 A 2004. január 29-i ustawa – Prawo zamówień publicznych (a közbeszerzésekről szóló törvény, Dz. U. 19. sz., poz. 177.) C-459/23. sz. ügy alapeljárására alkalmazandó változata 132. cikkének 1. bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„E fejezet rendelkezéseit kell alkalmazni a 3. cikk 1. bekezdésének 3) pontja szerinti ajánlatkérő szervek és azok társulásai, valamint a 3. cikk 1. bekezdésének 4) pontja szerinti ajánlatkérő szervek által odaítélt szerződésekre […], a 3. cikk 1. bekezdésének 5) pontjában foglaltakra is figyelemmel, amennyiben a szerződést az alábbi tevékenységek valamelyikének folytatására ítélik oda:

[…]

3) villamos energia, gáz vagy hőenergia termelésével, szállításával vagy elosztásával kapcsolatos közszolgáltatások nyújtására szolgáló hálózatok létrehozása, ilyen hálózatok villamos energiával, gázzal vagy hőenergiával történő ellátása, illetve e hálózatok üzemeltetése […]”

23 E törvény 146. cikkének a C-459/23. sz. ügyhöz kapcsolódó alapügyben alkalmazandó változata a következőképpen rendelkezett:

„1. A szerződést érvénytelenné kell nyilvánítani, ha az ajánlatkérő:

[…]

2) nem tett közzé közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt a *Biuletyn Zamówień Publicznychban [közbeszerzési közlöny*], vagy nem küldött közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt a[z Európai Unió] Kiadóhivatal[á]nak;

[…]

4. Az 1) és 6) bekezdésben foglalt okokból a szerződés érvénytelenségének megállapítása nem kérhető az [1964. november 17-i] ustawa – Kodeks postępowania cywilnego [(a polgári eljárásjogról szóló törvény, Dz. U. 43. sz., poz. 296., módosított változat)] 189. cikke alapján.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A valamennyi ügyben közös körülmények és kérdések

24 A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsa (a továbbiakban: polgári tanács) – amely a kérdést előterjesztő bíróság – előtt öt felülvizsgálati kérelem van folyamatban.

25 A polgári tanács elnöke végzésekkel kijelölte ezen öt ügy mindegyikében az eljáró három bíróból álló ítélkező testületet, és mindegyik ügyben meghatározta az előadó bírót.

26 Valamennyi így kijelölt három bíróból álló ítélkező testületben részt vesz a polgári tanács egyik bíráján kívül a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsába beosztott két bíró is. E két utóbbi bírót a polgári tanácsban való ítélkezésre e bíróság első elnöke jelölte ki a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 35. cikkének 3. §-a alapján meghozott végzésekkel, a

2023. április 1-jétől június 30-ig terjedő három hónapos időszakra. Az említett öt ügy közül háromban e kijelölések az előadó bíró személyében bekövetkezett – az így kijelölt bírák egy részének javára történő – változással jártak együtt.

27 A kérdést előterjesztő bíróságnak több körülmény miatt is kétségei vannak az így létrehozott ítélkező testületek függetlenségét és pártatlanságát illetően.

28 Először is e bíróság hangsúlyozza, hogy az érintett bírákat hozzájárulásuk nélkül jelölték ki határozott időre a polgári tanácsban való ítélkezésre. Egyébként előzetesen még csak nem is konzultáltak velük.

29 Másodszor, az említett bíróság megjegyzi, hogy e kijelöléseket nem indokolták. A jelentős számú bírót érintő, polgári tanácsban való ítélkezésre történő határozott idejű kijelölésre vonatkozó indokokra hivatkozva kifejti, hogy e tanács munkaterhe és jelentős ügyhátraléka a tanács közelmúltbeli vezetésének tudható be, és nem igazolhatja az ilyen kijelöléseket.

30 Harmadszor, a kijelölt bírákat a lengyel jog alapján semmilyen bírói jogvédelem nem illeti meg. A bíró másik tanácsban való ítélkezésre történő határozott idejű kijelölését elrendelő határozatot ugyanis csak a Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, Lengyelország) vizsgálhatja felül. Márpedig e felülvizsgálat nem minősül a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság előtti jogorvoslatnak, figyelemmel e tanács jelenlegi összetételére.

31 Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság párhuzamot von a bírónak a beosztásától eltérő tanácsban való ítélkezésre történő határozott idejű kijelölése és a bíró hozzájárulás nélküli áthelyezésével kapcsolatos intézkedések között. Márpedig a 2021. október 6-i W.Ż. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, (C-487/19, EU:C:2021:798) 118. pontjában a Bíróság megállapította, hogy az áthelyezéssel kapcsolatos ilyen intézkedések sérthetik a bírák elmozdíthatatlanságának és függetlenségének elvét, és azok fölött bírósági felülvizsgálatot kell biztosítani.

32 Negyedszer, mind a polgári tanács elnökének, mind pedig a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnökének – akik az alapügyekben szóban forgó végzéseket hozták – a Sąd Najwyższyra (legfelsőbb bíróság) történő bírói kinevezésére a Bíróság által a 2021. október 6-i W.Ż. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet (C-487/19, EU:C:2021:798) alapjául szolgáló ügyben vizsgált körülményekkel azonos – jogellenes – körülmények között került sor. Márpedig az ilyen személyek részvételével lefolytatott bírósági eljárások érvénytelenek, mivel ellentétesek a jogalanyok tisztességes eljáráshoz való jogával.

33 Ötödször, a polgári tanácsban való ítélkezésre határozott időre kijelölt bírákat nem mentesítették az eredeti beosztásuk szerinti tanácsban végzett igazságszolgáltatási tevékenységük alól. Ezért kétszeres munkateherrel kell szembenézniük.

34 Márpedig, legelőször is, e kétszeres munkatehernek a lengyel jogban nincs jogalapja. A legfelsőbb bíróságról szóló törvény 35. cikkének 3. §-a a másik tanácsban való ítélkezésre történő, hozzájárulás nélküli kijelölést ugyanis csak meghatározott ügyben vagy korlátozott időtartamra teszi lehetővé. Ez utóbbi esetben az érintett bírónak csak ebben a másik tanácsban kell részt vennie, nem pedig egyidejűleg ez utóbbi tanácsban és az eredeti beosztása szerinti tanácsban.

35 Álláspontja szerint továbbá az említett kétszeres munkateher problémákat vet fel az igazságszolgáltatás minőségét illetően, tekintettel a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bíráinak tárgykörök szerinti specializálódására, ami szükséges e bíróság megfelelő működéséhez. A másik tanácsban való ítélkezésre történő kijelölés azt eredményezi, hogy az érintett bírónak a szakterületén kívüli jogterületek körébe tartozó ügyeket kell elbírálnia.

36 Végül a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek közül némelyikben rámutat, hogy ugyanezen kétszeres munkateher ellentétes lehet a 2003/88 irányelv 6. cikkének b) pontjával. Álláspontja szerint nem megengedhető, hogy a bíróság elnöke olyan diszkrecionális jogkörrel rendelkezzen, amely lehetővé teszi számára, hogy bármifajta egyeztetés nélkül többletfeladatokat ruházzon a bíróra, miközben e feladatbővítés a maximális munkaidőre vonatkozó európai és nemzeti normák túllépését eredményezi.

37 E körülményekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy az öt felülvizsgálati kérelem tárgyában eljáró egyes ítélkező testületek megfelelnek-e az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében foglalt követelményeknek, a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezve. A C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben a kérdést előterjesztő bíróság emellett arra keresi a választ, hogy az uniós joggal való összeegyeztethetetlenség esetén ezen ítélkező testületeknek meg kell-e tagadniuk a határozathozatalt.

38 E körülmények között határozott úgy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság), hogy az eljárásokat felfüggeszti, és a C-422/23. és C-493/23. sz. ügyben előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Abban az esetben, ha a nemzeti jog valamely rendelkezése előírja, hogy a végső fokon eljáró nemzeti bíróság bíráját (a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság, Lengyelország] bíráját) az e bíróságot vezető elnök (a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság] első elnöke) diszkrecionális jogkörében hozott határozatával e bíró hozzájárulása nélkül az év meghatározott részére e bíróság azon tanácsából, amelyben felkészültségének és alkalmasságának megfelelően rendszerint ítélkezik, e bíróság másik, az azoktól az ügyektől eltérő jellegű ügyeket tárgyaló tanácsában való ítélkezésre jelölhetik ki, mint amelyekkel e bíró addig foglalkozott, úgy kell-e értelmezni [a Charta] 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdését, hogy az megköveteli, hogy az ítélkezésre kijelölt bírót a függetlenségének védelme céljából a Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő eljárás keretében e határozattal szemben független és pártatlan bíróság előtti hatékony jogorvoslat illesse meg?

2) [Ú]gy kell-e értelmezni [a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdését], hogy nem minősül törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan, valamint az egyének számára az uniós jog hatálya alá tartozó területeken hatékony jogvédelmet biztosító bíróságnak a tagállam végső fokon eljáró bírósága (Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság]), amely háromtagú ítélkező testületének olyan bírák a tagjai, akik közül kettő olyan bíró, akiket az e bíróságot vezető elnök hozzájárulásuk nélkül e bíróságon belüli saját tanácsukból e bíróságnak a szóban forgó ügyeket tárgyaló tanácsába jelölt ki ítélkezésre, anélkül hogy előzetesen lehetőségük lett volna arra, hogy a Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő eljárásban a kijelölésről szóló határozattal szemben pártatlan és független bírósághoz forduljanak?”

39 A C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) a következő módon fogalmazta meg kérdéseit, azzal, hogy a C-459/23. sz. ügyben ez az előterjesztett hét kérdésből az első, második és harmadik kérdés:

„1) Úgy kell-e értelmezni a Bíróság által [a 2021. október 6-i W. Ż. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítéletben (C-487/19, EU:C:2021:798)] adott értelmezés fényében az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) bírájának a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsába ideiglenes határozathozatalra való kijelölése e bíró hozzájárulása nélkül – a rendes bíróság bírájának ugyanazon bíróság két osztálya közötti áthelyezéséhez hasonlóan – sérti a bírák elmozdíthatatlanságának és függetlenségének elvét, ha:

– a bírót olyan ügyekben való határozathozatalra jelölik ki, amelyek tárgya nem tartozik annak a tanácsnak az ügycsoportjába, amelyben a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bíráját határozathozatalra kijelölték;

– az ilyen kijelölésről szóló határozattal szemben a bíró számára nem biztosított [a 2021. október 6-i W. Ż. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítélet (C-487/19, EU:C:2021:798)] 118. pontjában foglalt követelményeknek megfelelő jogorvoslati lehetőség;

– a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnökének másik tanácsba határozathozatalra való kijelöléssel kapcsolatos döntését, valamint […] polgári tanácsa elnökének a konkrét ügyek elosztására vonatkozó döntését a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre [a 2021. október 6-i W. Ż. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítélet (C-487/19, EU:C:2021:798) alapjául szolgáló] üggyel azonos körülmények között kinevezett személyek hozták meg, az eddigi ítélkezési gyakorlat fényében pedig az ilyen személyek részvételével lefolytatott bírósági eljárások érvénytelenek, vagy sértik a félnek [az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt egyezmény (a továbbiakban: EJEE)] 6. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát;

– annak, hogy a bírót a hozzájárulása nélkül, meghatározott időre a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) attól eltérő tanácsába jelölik ki határozathozatalra, amelyben szolgálatot teljesít, miközben továbbra is köteles a saját tanácsában ítélkezni, nincs jogalapja a nemzeti jogban;

– a bírónak a hozzájárulása nélkül, meghatározott időre a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) eltérő tanácsába határozathozatalra történő kijelölése a [2003/88] irányelv 6. cikke b) pontjának megsértését eredményezi?

2) Az első kérdésre adott választól függetlenül úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy nem »törvény által létrehozott« bíróság az a bíróság, amelynek ítélkező testülete annak eredményeképpen jött létre, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnökének a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsába határozathozatalra való kijelöléssel kapcsolatos döntését és […] polgári tanácsa elnökének a konkrét ügyek elosztására vonatkozó döntését a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre [a 2021. október 6-i W. Ż. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítélet (C-487/19, EU:C:2021:798) alapjául szolgáló] üggyel

azonos körülmények között kinevezett személyek hozták meg, mivel az eddigi ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az ilyen személyek részvételével lefolytatott bírósági eljárások érvénytelenek, vagy sértik a félnek az [EJEE] 6. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát?

3) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetében vagy ha a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az így létrehozott bíróság nem »törvény által létrehozott« bíróság, akkor úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését és az uniós jog elsőbbségének elvét, hogy az első és második kérdésben ismertetett módon létrehozott bíróság tagjává kinevezett bírák megtagadhatják a részükre kiosztott ügyekben való eljárást, beleértve a határozathozatalt is – figyelmen kívül hagyva a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsába határozathozatalra való kijelöléssel és a konkrét ügyek kiosztásával kapcsolatos döntést –, vagy pedig határozatot kell hozniuk, a felekre bízva annak eldöntését, hogy megtámadják-e azt amiatt, hogy az sérti valamely félnek azt a jogát, hogy az ügyét az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében és [a Charta] 47. cikkében foglalt követelményeknek megfelelő bíróság bírálja el?”

A C-459/23. sz. ügy sajátos körülményei és kérdései

40 A C-459/23. sz. ügy alapeljárásának felperese, az E. társaság, villamosenergia-kereskedelemmel foglalkozik. A lengyel államkincstár rendelkezik e társaság részvényeinek több mint 50%-ával. A W. társaság, amely ezen ügy egyik alperese, villamos energia előállításával, szállításával és elosztásával foglalkozik.

41 2011. február 24-én az E. társaság és a W. társaság vagyoni értékű jogok értékesítésére irányuló szerződést kötött (a továbbiakban: az alapügyben szóban forgó szerződés). E szerződés a zöld bizonyítványokból, azaz a megújuló energiaforrásból származó energia származási bizonyítványaiból eredő vagyoni értékű jogok átruházásának feltételeit határozta meg. A W. társaság arra vállalt kötelezettséget, hogy az e bizonyítványokból eredő valamennyi vagyoni értékű jogot átruházza az E. társaságra. Az E. társaság pedig vállalta, hogy a lengyel energiatőzsdén megszerzi az említett bizonyítványokat tőzsdén kívüli ügyletek útján. Az említett szerződés egy árképlet meghatározásával az említett bizonyítványok eladásának díjazási feltételeit is tartalmazta.

42 Az alapügyben szóban forgó szerződésben kikötött árra vonatkozó feltételek újratárgyalására irányuló sikertelen kísérleteket követően az E. társaság 2017 szeptemberében megszüntette a W. társaság által a részére adott értékesítési megbízások teljesítését.

43 Ezt követően az E. társaság keresetet indított, amelyben a közbeszerzési szabályok megsértésére alapított érvelés alapján annak megállapítását kérte, hogy az alapügyben szóban forgó szerződés megkötéséből eredő szerződéses jogviszony nem létező. Keresetét a bíróság – a Sąd Okregowy w Gdańsku (gdański regionális bíróság, Lengyelország) 2018. december 6-i ítéletével, illetve a Sąd Apelacyjny w Gdańsku (gdański fellebbviteli bíróság, Lengyelország) 2019. augusztus 13-i ítéletével – első és másodfokon is elutasította. E bíróságok lényegében úgy ítélték meg, hogy e szerződés nem tartozik a közbeszerzési jog hatálya alá.

44 Az E. társaság ekkor a 2019. augusztus 13-i ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a kérdést előterjesztő bíróságnál. E bíróság arra keresi a választ, hogy megalapozottak-e az ügy érdemében eljáró bíróságok által a közbeszerzési jognak az alapügyben szóban forgó szerződésre

való alkalmazhatóságát illetően tett megállapítások. E kérdések abban az esetben relevánsak, ha a jelen ítélet 39. pontjában ismertetett első, második és harmadik kérdésére adott válaszokból az következik, hogy érdemben meg kell vizsgálnia az elé terjesztett felülvizsgálati kérelmet.

45 Először is az említett bíróság azt kívánja megállapítani, hogy a villamosenergia-kereskedelmi tevékenység a közbeszerzési jog hatálya alá tartozik-e. E tekintetben egyrészt a 2004/17 irányelv 3. cikke (3) bekezdése b) pontjának értelmezését kéri annak megállapítása érdekében, hogy a „villamos energia szállítása […] hálózatok számára” kifejezés magában foglalja-e a villamos energia értékesítését. Másrészt, a 2004/17 irányelv 20. cikkére tekintettel meg kell állapítani, hogy a zöld bizonyítványok megvásárlására a villamosenergia-ellátási tevékenység folytatása céljából kerül-e sor, és arra közbeszerzési eljárást kell-e alkalmazni. Bár e vásárlás jogi kötelezettségből eredt, és így a villamosenergia-ellátási tevékenység folytatásának következménye volt, ugyanakkor viszont a villamosenergia-értékesítési tevékenység folytatásához nem szükséges.

46 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság pontosításokat tart szükségesnek a 2004/17 irányelv 1. cikke (4) bekezdésének és 14. cikkének együttes értelmezése kapcsán annak megállapítása érdekében, hogy az olyan szerződés, amely a feleket arra kötelezi, hogy teljesítésre irányuló szerződéseket kössenek az árra és a mennyiségre vonatkozó meghatározott feltételekkel, az ezen irányelv értelmében vett keretmegállapodásnak minősül-e, és a közbeszerzési eljárást kell-e rá alkalmazni. A jelen ügyben az E. társaság és a W. társaság között e teljesítési szerződések keretében kötött ügyletek éves összértéke meghaladja az ágazati közbeszerzési szerződésekre vonatkozó európai uniós értékhatárokat. Ezzel szemben ezek az ügyletek külön-külön nem érik el ezeket az értékhatárokat. E körülmények között e bíróság úgy véli, hogy úgy tekinthető, hogy az alapügyben szóban forgó szerződés nem minősül keretmegállapodásnak, és nem tartozik az uniós közbeszerzési jog hatálya alá. Hangsúlyozza azonban, hogy a 2004/17 irányelv 17. cikkének (2) bekezdése tiltja a szerződések ezen értékhatárok megkerülése érdekében történő felosztását. Ebből a szempontból indokolt lenne meghatározni, hogy a teljesítésre irányuló ügyletek összértékét előzetesen vagy utólagosan becsült érték alapján kell-e megállapítani.

47 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy milyen szankciót kell alkalmazni a közbeszerzési szabályok teljes figyelmen kívül hagyásával történő közvetlen odaítélés esetén, és két lehetőséget vázol fel. Egyrészt lehetséges úgy tekinteni, hogy az ilyen odaítélés a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény közzététele hiányának minősül, ami a 92/13 irányelv 2d. cikke (1) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozik, és ennélfogva az alapügyben szóban forgó szerződés érvénytelenségét kell megállapítani. Másrészt, az E. társaság szerint különbséget kell tenni a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény közzétételének elmulasztása és a közbeszerzési eljárások alkalmazásának teljes mellőzése között. Ez utóbbi eset nem e rendelkezés, hanem a lengyel polgári jogban foglalt szigorúbb szankciók hatálya alá tartozik.

48 Negyedszer, a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a joggal való visszaélés tilalmának általános elvével ellentétes-e a szerződésnek az uniós közbeszerzési jog rendelkezéseinek megsértése miatti érvénytelenné nyilvánítása, amennyiben az ilyen jogsértésre vonatkozó állítás csupán ürügy az uniós jogalkotó által kitűzött céloktól teljesen eltérő célok elérésére, például hogy ne kelljen teljesíteni egy olyan szerződést, amelynek nyereségessége a felperes számára csökkent.

49 E körülmények között határozott úgy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság), hogy a C-459/23. sz. ügyben a jelen ítélet 39. pontjában ismertetett három kérdésen kívül előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti elő:

„4) Amennyiben a fenti kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, törvény által létrehozott bíróságnak minősül, úgy kell-e értelmezni a [2004/17 irányelv] 20. cikkével és 1. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikke (3) bekezdésének b) pontját, hogy az ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említett, villamos energia kis- és nagykereskedelemmel foglalkozó közvállalkozás köteles a [2009/28 irányelv] 2. cikk[e második bekezdésének] k)–l) pontjában említett zöld bizonyítványokat közbeszerzés útján beszerezni?

5) A negyedik kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdésével összefüggésben értelmezett 14. cikkét, hogy az ilyen vállalkozás és a megújuló energiaforrást hasznosító energiatermelő közötti keretmegállapodást a közbeszerzési eljárás alapján kell megkötni, ha az e megállapodás teljesítése során megszerzett zöld bizonyítványok becsült (bár a megállapodásban meg nem határozott) összértéke meghaladja az ezen irányelv 16. cikkének a) pontjában meghatározott értékhatárt, ugyanakkor az e megállapodás teljesítése során kötött egyes ügyletek értéke nem haladja meg ezt az értékhatárt?

6) A negyedik és ötödik kérdésre adott igenlő válasz esetén a közbeszerzési szabályok teljes figyelmen kívül hagyásával történő szerződéskötés a [92/13 irányelv] 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett esetnek tekinthető-e, vagy az uniós közbeszerzési jog megsértése egyéb olyan esetének minősül-e, amely lehetővé teszi a szerződésnek [az ezen] irányelvet átültető nemzeti jogban előírt eljáráson kívüli semmissé nyilvánítását?

7) A negyedik, ötödik és hatodik kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a joggal való visszaélés tilalmának általános elvét, hogy a 2004/17 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említett ajánlatkérő vállalkozás nem kérheti a szállítóval a közbeszerzési szerződésekre vonatkozó uniós irányelveket átültető nemzeti rendelkezések megsértésével kötött szerződés semmissé nyilvánítását, ha a szerződés megsemmisítésére irányuló kérelem tényleges oka nem az uniós jog tiszteletben tartása, hanem a szerződés ajánlatkérő általi teljesítése nyereségességének csökkenése?”

50 A Bíróság elnöke 2023. október 10-i határozatával az eljárás írásbeli és szóbeli szakaszának lefolytatása, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette a C-422/23., C-455/23., C-459/23., C-486/23. és C-493/23. sz. ügyeket.

B. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek elfogadhatóságáról

51 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróságnak a saját hatáskörének vagy a hozzá benyújtott kérelem elfogadhatóságának megállapításához magának kell megvizsgálnia azokat a körülményeket, amelyek között a nemzeti bíróság megkereste (2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

52 Mivel az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a polgári tanács különböző ítélkező testületeitől származnak, meg kell vizsgálni, hogy a kérdést előterjesztő szerv, amely kétségeit fejezi ki a függetlenségével kapcsolatban, rendelkezik-e az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróság” jellemzőivel.

53 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy annak értékeléséhez, hogy az előzetes döntéshozatalt kezdeményező szerv az EUMSZ 267. cikk szerinti „bíróság” jellemzőivel rendelkezik-e – ami kizárólag az uniós jog alapján eldöntendő kérdés –, és ebből következően, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható-e, a Bíróság meghatározott tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik, hogy a szerv jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy független-e (lásd ebben az értelemben: 1966. június 30-i Vaassen-Göbbels ítélet, 61/65, EU:C:1966:39, 395. o.; 2023. december 21-i Krajowa Rada Sądownictwa (A bírói tisztség további betöltése) ítélet, C-718/21, EU:C:2023:1015, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. május 7–i NADA és társai ítélet, C-115/22, EU:C:2024:384, 35. pont).

54 A Bíróság már megállapította, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) mint olyan megfelel az ily módon felidézett követelményeknek, és kifejtette, hogy amennyiben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet valamely nemzeti bíróság nyújtja be, vélelmezni kell, hogy e bíróság – annak konkrét összetételétől függetlenül – megfelel a fenti követelményeknek (2022. március 29-i Getin Noble Bank ítélet, C-132/20, EU:C:2022:235, 68. és 69. pont; 2023. december 21-i Krajowa Rada Sądownictwa [A bírói tisztség további betöltése] ítélet, C-718/21, EU:C:2023:1015, 41. pont).

55 Ez a vélelem azonban megdönthető, ha valamely tagállami vagy nemzetközi bíróság által hozott jogerős határozat arra enged következtetni, hogy a kérdést előterjesztő bíróságot alkotó bíró nem minősül az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdése értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak (2022. március 29-i Getin Noble Bank ítélet, C-132/20, EU:C:2022:235, 72. pont; 2023. december 21-i Krajowa Rada Sądownictwa [A bírói tisztség további betöltése] ítélet, C-718/21, EU:C:2023:1015, 44. pont).

56 Márpedig a Bíróság, amelyhez a polgári tanács egyesbírójából álló ítélkező testület fordult, megállapította, hogy a Charta 47. cikkének második bekezdésével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésére vonatkozó saját ítélkezési gyakorlatára tekintettel az egyrészt az Emberi Jogok Európai Bírósága által a 2022. február 3-i Advance Pharma sp. z o.o. kontra Lengyelország ítéletben (CE:ECHR:2022:0203JUD00146920), másrészt pedig a Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Lengyelország) 2021. május 6-i ítéletében tett különböző megállapítások és értékelések annak megállapításához vezetnek, hogy az ilyen ítélkező testület az azt alkotó bíró kinevezésének módja miatt nem minősül az említett uniós jogi rendelkezések értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak. Következésképpen a jelen ítélet 54. pontjában felidézett vélelmet megdöntöttnek kell tekinteni (lásd ebben az értelemben: 2024. november 7-i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ítélet, C-326/23, EU:C:2024:940, 29–37. pont).

57 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló egyetlen iratból sem következik, hogy az előzetes döntéshozatalt kezdeményező ítélkező testületeket alkotó bírákat olyan eljárás eredményeként nevezték ki a polgári tanácsba, mint amilyenben a 2024. november 7-i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ítélet (C-326/23, EU:C:2024:940) alapjául szolgáló ügyben az

egyesbírókat kinevezték. Az ügy irataiból nem következik az sem, hogy e bírák kinevezését vitatták volna az Emberi Jogok Európai Bíróságának és a Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előző pontban említett ítéleteinek alapjául szolgáló ügyekben.

58 E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróságnak a saját függetlenségével kapcsolatos kétségei nem elegendőek a jelen ítélet 54. pontjában említett vélelem megdöntéséhez.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A C-422/23. és C-493/23. sz. ügyben előterjesztett kérdésekről, valamint a C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésről

Az elfogadhatóságról

59 Az Európai Bizottság úgy véli, hogy a C-422/23. és C-493/23. sz. ügyben előterjesztett első kérdés, valamint a C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben előterjesztett második kérdés elfogadhatatlan. E kérdések nem szükségesek az alapjogviták megoldásához, mivel e jogvitáknak nem tárgya sem a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnökének azon határozata, amellyel egy bírót e bíróság másik tanácsában való ítélkezésre jelöl ki, sem pedig az ezen első elnök és a polgári tanács elnökének bírói álláshelyre történő kinevezésére irányuló eljárás szabályszerűsége.

60 A jelen ügyben az öt alapeljárásban a kérdést előterjesztő bíróságnak – amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből kitűnik – *in limine litis* kell meghatároznia, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkének második bekezdésével összefüggésben értelmezett második albekezdése értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak minősül-e annak ellenére, hogy a polgári tanács előzetes döntéshozatalt kezdeményező ítélkező testületeinek több tagja is kijelölés alapján, ideiglenesen ítélkezik e tanácsban, és nincs lehetőségük arra, hogy vitassák az e polgári tanácsba való kijelölésüket.

61 Márpedig, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések, amelyek ily módon arra irányulnak, hogy lehetővé tegyék a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy *in limine litis* olyan eljárási nehézségekről döntsön, mint amelyek az előtte folyamatban lévő ügy elbírálására vonatkozó saját hatásköréhez, vagy akár az olyan bírósági határozat tekintetében elismerendő joghatásokhoz kapcsolódnak, amely potenciálisan akadályát képezi annak, hogy az ilyen ügy vizsgálatát ez a bíróság folytassa, az EUMSZ 267. cikk alapján elfogadhatók (2023. július 13-i YP és társai [Bíró mentelmi jogának felfüggesztése és tisztségéből való felfüggesztése] ítélet, C-615/20 és C-671/20, EU:C:2023:562, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2025. március 6-i D. K. [Ügyek bírótól való elvétele] ítélet, C-647/21 és C-648/21, EU:C:2025:143, 53. pont).

62 E körülmények között a C-422/23. és C-493/23. sz. ügyben előterjesztett első kérdés, valamint a C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben előterjesztett második kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

– *Előzetes észrevételek*

63 A jogállamiságnak az EUSZ 2. cikkben rögzített értékét pontosabban megfogalmazó EUSZ 19. cikk értelmében a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladata biztosítani az uniós jog teljes körű alkalmazását valamennyi tagállamban, valamint a jogalanyokat e jog alapján megillető bírói jogvédelmet (2021. március 2-i A. B. és társai [A legfelsőbb bíróság bíráinak kinevezése – Jogorvoslat] ítélet, C-824/18, EU:C:2021:153, 108. pont; 2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 59. pont).

64 Erre tekintettel, amint azt az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése előírja, a tagállamoknak meg kell teremteniük azokat a jogorvoslati lehetőségeket és eljárásokat, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a jogalanyok hatékony bírói jogvédelemhez való joga tiszteletben tartásának biztosításához szükségesek. A jogalanyok uniós jogból eredő jogai hatékony bírói védelmének elve, amelyre az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése utal, a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugvó uniós jogi alapelv, amelyet rögzít az EJEE 6. és 13. cikke, és amelyet jelenleg a Charta 47. cikke is kimond. Ez utóbbi rendelkezést tehát megfelelően figyelembe kell venni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének értelmezése során (2021. október 6-i W. Ż. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 102. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

65 Ami az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének tárgyi hatályát illeti, e rendelkezés „az uniós jog által szabályozott területekre” vonatkozik, függetlenül attól a helyzettől, amelyben e jogot a tagállamok a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében végrehajtják (lásd ebben az értelemben: 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juízes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 29. pont; 2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 62. pont).

66 Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése alkalmazandó többek között bármely olyan nemzeti szerv tekintetében, amely bíróságként határozhat az uniós jog értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó, és így az e jog által szabályozott területeket érintő kérdésekről (2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet, C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 36. pont).

67 Márpedig ez a helyzet a kérdést előterjesztő bíróság esetében, amely az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekről valóban határozhat, és az e jog értelmében vett „bíróságként” az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében vett „uniós jog által szabályozott területeken” alkalmazandó lengyel jogorvoslati rendszerbe tartozik, így e bíróságnak teljesítenie kell a hatékony bírói jogvédelem követelményeit.

68 Emellett a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek némelyikében a Charta 47. cikkére is hivatkozik. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre, és ez a rendelkezés megerősíti a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatát, amely szerint az európai uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi helyzetre alkalmazni kell, az ilyen helyzeteken kívül azonban nem (2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége]

ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 31. pont).

69 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság nem szolgáltatott olyan információt, amely szerint a C-422/23., C-455/23., C-486/23. és C-493/23. sz. ügyek alapeljárásai olyan uniós jogszabály értelmezésére vagy alkalmazására vonatkoznának, amelyet nemzeti szinten hajtanak végre. E körülmények között a Bíróság rendelkezésére álló információkra tekintettel úgy tűnik, hogy a Charta 47. cikke ezekben az ügyekben nem alkalmazandó. Mindazonáltal, noha a Charta 47. cikkét az alapeljárásban nem kell alkalmazni, azt megfelelően figyelembe kell venni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének értelmezéséhez (2021. április 20-i Repubblika ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 44. és 45. pont; 2025. február 25-i Sąd Rejonowy w Białymstoku és Adoreikė ítélet, C-146/23 és C-374/23, EU:C:2025:109, 43. pont).

70 Ezzel szemben a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az alapügyben az E. társaság a közbeszerzésekre vonatkozó uniós szabályok, és különösen a 2004/17 irányelv megsértésére hivatkozik. A kifejezetten ehhez az ügyhöz kapcsolódó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság többek között ezen irányelv tárgyi hatályának értelmezését kéri a Bíróságtól. Meg kell ezért állapítani, hogy az említett ügyben az alapeljárás egy nemzeti szinten végrehajtott uniós jogszabály alkalmazására vonatkozik, azzal a pontosítással, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a Bíróság által a C-459/23. sz. ügyben feltett kérdésekre adott válaszok fényében meghatározza, hogy a 2004/17 irányelv ténylegesen alkalmazandó-e az alapügyben, amely esetben a Charta 47. cikkét is alkalmazni kell.

71 E körülmények között az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben történő értelmezéséről kell határozni.

– *A kérdésekről*

72 A C-422/23. és C-493/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésével, valamint a C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezéssel ellentétesek a valamely nemzeti bíróság elnöke által hozott olyan intézkedések, amelyekkel e bíróság egyik tanácsába beosztott bírákat jelölnek ki, hogy ideiglenesen az említett bíróság valamely másik tanácsában ítélkezzenek, miközben az eredeti beosztásuk szerinti tanács ítélkezésében továbbra is részt vesznek, noha e bírák e kijelöléshez nem járultak hozzá, vitatására nem áll rendelkezésükre bírósági jogorvoslat, az említett kijelölés az érintett bírák munkaterhének növekedését vonja maga után és a szakterületükön kívüli tárgykörökben való elmélyülést tesz szükségessé, továbbá ezen elnököt az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelményekkel összeegyeztethetetlen feltételek mellett nevezték ki ugyanezen bíróságra.

73 Ezzel összefüggésben emlékeztetni kell arra, először is, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében minden tagállamnak biztosítania kell, hogy azon fórumok, amelyek az uniós jog szerinti fogalommeghatározás értelmében vett „bíróságként” az e jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekben döntést hozhatnak, és amelyek így az uniós jog által szabályozott területeken a tagállam jogorvoslati rendszerébe tartoznak, teljesítik a hatékony bírói jogvédelem követelményeit, és köztük a függetlenség követelményét (2024. július

11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2025. március 6-i D. K. [Ügyek bírótól való elvétele] ítélet, C-647/21 és C-648/21, EU:C:2025:143, 65. pont).

74 A bíróságok függetlenségére vonatkozó ezen követelmény – amely a bírói hivatás velejárója – a hatékony bírói jogvédelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog lényegéből következik, és e jogok a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető valamennyi jog védelmére, valamint a tagállamoknak az EUSZ 2. cikkben felsorolt közös értékeinek – köztük a jogállamiság értékének – a megőrzésére vonatkozó garanciákként döntő jelentőségűek (2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2025. március 6-i D. K. [Ügyek bírótól való elvétele] ítélet, C-647/21 és C-648/21, EU:C:2025:143, 66. pont).

75 A függetlenség említett követelménye két szempontot foglal magában. Az első – külső – szempont azt követeli meg, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és anélkül, hogy bárhonnan utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és határozataikat befolyásolhatja. A második – belső – szempont a pártatlanság fogalmával áll összefüggésben, és arra vonatkozik, hogy egyenlő távolságot kell tartani a jogvitában részt vevő felektől, illetve e feleknek a jogvita tárgyához fűződő mindenkori érdekeitől. E szempont megköveteli az objektivitást, valamint azt, hogy a jogvita megoldása során a jogszabály szigorú alkalmazásán kívül semmilyen más érdek ne érvényesüljön (2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 50. és 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2025. március 6-i D. K. [Ügyek bírótól való elvétele] ítélet, C-647/21 és C-648/21, EU:C:2025:143, 67. pont).

76 Bár a függetlenség „külső” aspektusa lényegében a bíróságoknak a jogalkotó és a végrehajtó hatalomtól való függetlenségének a hatalmi ágak szétválasztására vonatkozó – a jogállam működését jellemző – elvvel összhangban való megőrzését célozza, az a bíráknak az érintett bíróságon belüli jogtalan befolyásolással szembeni védelmére is vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2025. március 6-i D. K. [Ügyek bírótól való elvétele] ítélet, C-647/21 és C-648/21, EU:C:2025:143, 68. pont).

77 Azt is hangsúlyozni kell, hogy az ítélethozatali jogkör gyakorlásának nemcsak az utasításokban megnyilvánuló bármely közvetlen befolyástól, hanem az olyan közvetettebb befolyástól is mentesnek kell lennie, amely hatással lehet a bírósági határozatokra (lásd ebben az értelemben: 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. november 14-i S. [Az ítélkező testület módosítása] ítélet, C-197/23, EU:C:2024:956, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

78 Ezek a függetlenségi és pártatlansági garanciák olyan szabályok meglétét igénylik – különösen, ami a fórum összetételét illeti –, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, az említett fórum külső tényezők általi befolyásolhatóságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását (2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 52. pont; 2025. március 6-i D. K. [Ügyek bírótól való elvétele] ítélet, C-647/21 és C-648/21, EU:C:2025:143, 70. pont).

79 Másodszor, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szintén „törvény által megelőzően létrehozott” bíróság meglétét követeli meg a bírák függetlenségének és pártatlanságának garanciái, valamint az ilyen bírósághoz fordulás garanciái közötti elválaszthatatlan kapcsolatokra tekintettel (lásd ebben az értelemben: 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. november 14-i S. [Az ítélkező testület módosítása] ítélet, C-197/23, EU:C:2024:956, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

80 Márpedig a „törvény által megelőzően létrehozott bíróság” fogalom, amely a Charta 47. cikkének második bekezdésében is szerepel, és többek között a jogállamiság elvét tükrözi, nem csupán a bíróság fennállásának jogi alapjára vonatkozik, hanem az egyes ügyekben eljáró ítélkező testület összetételére, valamint a belső jog bármely más rendelkezésére, amelynek megsértése szabálytalanná teszi egy vagy több bíró részvételét az ügy vizsgálatában. E fogalom tehát magában foglalja az ügyek elosztására és újraelosztására vonatkozó szabályokat (lásd ebben az értelemben: 2025. március 6-i D. K. [Ügyek bírótól való elvétele] ítélet, C-647/21 és C-648/21, EU:C:2025:143, 73. és 74. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

81 Következésképpen az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése e tekintetben azt is megköveteli, hogy az ítélkező testületek összetételére vonatkozó szabályok kizárják az olyan személyeknek az adott ügyhöz kapcsolódó döntéshozatali eljárásba való bármely jogtalan beavatkozását, akik az ezen ügyben eljáró ítélkező testületen kívül állnak, és akik előtt a felek nem terjeszthették elő érveiket (lásd ebben az értelemben: 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 59. pont; 2025. március 6-i D. K. [Ügyek bírótól való elvétele] ítélet, C-647/21 és C-648/21, EU:C:2025:143, 75. pont).

82 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy összeegyeztethetők-e a jelen ítélet 73–81. pontjában felidézett követelményekkel azok az intézkedések, amelyekkel a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnöke a munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsba beosztott bírákat három hónapos határozott időtartamra a polgári tanácsban való ítélkezésre jelölt ki úgy, hogy ez alatt az idő alatt az eredeti beosztásuk szerinti tanács ítélkezésében továbbra is részt vettek.

83 E tekintetben legelsőként meg kell állapítani, hogy a tagállamok jogszerűen írhatnak elő nemzeti jogukban olyan feltételeket, amelyek mellett a bíróság elnöke jogosult olyan intézkedéseket hozni, amelyek ideiglenes kötelezettségként e bíróság bíráinak az eredeti beosztásuk szerinti tanácsba és az említett bíróság egy másik tanácsába való kettős beosztását rendelik el. Az ilyen intézkedések ugyanis elengedhetetlenek lehetnek e bíróság belső munkaszervezése szempontjából, tekintettel azokra a követelményekre, amelyek a megfelelő igazságszolgáltatás biztosításának szükségességéhez és az észszerű határidő elvének tiszteletben tartásához fűződnek.

84 Másodsorban, ami azokat a feltételeket illeti, amelyek mellett ilyen intézkedéseket lehet hozni, a kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy mennyiben releváns, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnökét, aki az érintett bírákat ideiglenes jelleggel a polgári tanácsban való ítélkezés céljából kijelölte, csakúgy, mint e tanács elnökét, aki az alapeljárásokban az ezekhez kapcsolódó ügyeket az ítélkező testületnek kiosztotta, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével összeegyeztethetetlen feltételek mellett nevezték ki e bíróság bírói tisztségére.

85 E tekintetben tény, hogy amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, a Bíróság a 2021. október 6-i W. Ż. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítélet (C-487/19, EU:C:2021:798) 155. és 160. pontjában megállapította, hogy a nemzeti bíróságnak az uniós jog elsőbbsége elvének megfelelően semmisnek kell tekintenie azt a végzést, amelyet olyan fórum hozott, amely nem minősül törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak az uniós jog értelmében.

86 Ebből azonban nem következik, hogy egy bíróság munkájának belső szervezésére vonatkozó minden intézkedést, például a bíráknak a beosztásuk szerinti tanácstól eltérő tanácsban való ítélkezésre történő ideiglenes kijelölését vagy az ügyek e bírák számára történő kiosztását semmisnek kell tekinteni, ha azt e bíróság elnöke vagy valamely ítélkező testület elnöke hozta, akik nem minősülnek törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak az uniós jog értelmében. Az előző pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapjául szolgáló ügy tárgya ugyanis – a jelen ügyektől eltérően – eljárást befejező bírósági határozatok létezése volt.

87 Ebből következik, hogy az a körülmény, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) elnökét, aki az érintett bírákat az e tanácsban való ítélkezés céljából kijelölte, illetve a polgári tanács elnökét, aki az alapeljárásokkal kapcsolatos ügyeket az ítélkező testületeknek kiosztotta, a kérdést előterjesztő bíróság megállapításai szerint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében foglalt követelményekkel összeegyeztethetetlen feltételek mellett nevezték ki, önmagában nem elegendő annak igazolásához, hogy az ezen ügyekben így megalakított eljáró ítélkező testületeket is úgy kell tekinteni, mint amelyek az uniós jog értelmében nem minősülnek törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak.

88 Másodszor, annak biztosítása érdekében, hogy a függetlenség és pártatlanság elvével, valamint a törvény által megelőzően létrehozott bíróság követelményével összeegyeztethetők legyenek azok az intézkedések, amelyek ideiglenes kötelezettségként egy bíróság bíráinak az eredeti beosztásuk szerinti tanácsba és az említett bíróság egy másik tanácsába való kettős beosztását rendelik el, gondoskodni kell arról, hogy ezek az intézkedések ne szolgáljanak a bírósági határozatok tartalma felülvizsgálatának eszközéül.

89 Ez lenne a helyzet, ha az ilyen intézkedések nemcsak az érintett bírák feladatkörének terjedelmét és a rájuk bízott ügyek elbírálását érinthetnék tartósan, hanem e bírák életére és előmenetelére nézve is jelentős következményekkel járhatnának, például ha e bírák visszaminősítését vagy szakmai helyzetük romlását vonnák maguk után. Hasonlóképpen, az ilyen intézkedések jogos kétségeket kelthetnek a jogalanyokban e bírák függetlenségét és pártatlanságát illetően, ha a nemzeti bíróság elnökének tisztán diszkrecionális jogkörébe tartoznak, és ha célzottan bizonyos bírák ellen irányulnak azok múltban képviselt, különösen a lengyel igazságszolgáltatás közelmúltbeli reformjait ellenző álláspontjuk miatt, vagy ha ezeket az intézkedéseket az e bírák által hozott bírósági határozatokra válaszul fogadták el (lásd analógia útján: 2021. október 6-i W.Ż. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 115. és 119. pont).

90 Ezzel szemben nem ez a helyzet az olyan, a bírákat egy adott tanácsban való ítélkezésre kijelölő intézkedések esetében, amelyek jogszerű indokokon – így különösen a megfelelő igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó indokokon – alapulnak, a szóban forgó bíróságra irányadó nemzeti szabályok alapján hozzák meg őket, ideiglenesek és időben szigorúan korlátozottak – ami nem érinti, hogy adott esetben megújíthatók –, nem teszik bizonytalanná az érintett bíráknak az eredeti tanácsukhoz való beosztását, illetve nem vonják maguk után sem azt, hogy e bíráktól elveszik a nekik kiosztott ügyeket, sem pedig az említett bírák visszaminősítését. Ez a

következtetés még inkább érvényes akkor, ha az ilyen, tisztán szervezeti jellegű intézkedések az érintett nemzeti bíróság számos bíráját érintik, és sem céljuk, sem hatásuk szerint nem irányulnak célzottan bizonyos bírák ellen azok múltbeli álláspontja miatt. E tekintetben nem releváns az a körülmény, hogy az ilyen intézkedések átmenetileg az érintett bírák munkaterhének – akár jelentős mértékű – növekedéséhez vezethetnek, és hogy ezen intézkedések folytán kénytelenek elkezdeni a szakterületükön kívül eső tárgykörökkel is foglalkozni.

91 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó intézkedések megfelelnek az előző pontban foglaltak szerinti intézkedéseknek.

92 Ugyanis, először is, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnöke a munkaügyi és társadalombiztosítási tanács bíráinak a polgári tanácsban való ítélkezésre történő három hónapos határozott idejű kijelölését elrendelő intézkedéseket a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 35. cikkének 3. §-a alapján hozta meg. Ez a rendelkezés, amely régóta hatályos, az érintett bírák hozzájárulása nélkül meghozott ilyen intézkedések alkalmazásának időtartamát kifejezetten legfeljebb évi hat hónapban rögzíti. Úgy tűnik továbbá, hogy az említett rendelkezés második mondata nem tiltja, hogy e bírák az eredeti beosztásuk szerinti tanácsban maradjanak.

93 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor kifejti, hogy a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 35. cikkének 3. §-a nem teszi lehetővé, hogy az érintett bíró hozzájárulása nélkül kerüljön sor ilyen kijelölésre, és olyan rendelkezést sem tartalmaz, amely alapján az érintett bíró ezen időszak alatt az eredeti beosztása szerinti tanácsban marad. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróságnak nem feladata, hogy megkérdőjelezze a nemzeti jognak a kérdést előterjesztő bíróság általi értelmezését. Mindemellett, még ha feltételezzük is, hogy ugyanezen rendelkezés nem teszi lehetővé az érintett kijelöléseket, e körülmény önmagában nem elegendő ahhoz, hogy kétségessé tegye a kérdést előterjesztő bíróságot alkotó ítélkező testületeknek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével való összeegyeztethetőségét a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezve.

94 Másodszor, a Bíróság rendelkezésére álló iratokból az következik, hogy – bár az intézkedésekhez nem fűztek indokolást – úgy tűnik, hogy ezeket a polgári tanács előtt folyamatban lévő perek számának növekedésére válaszul hozták meg, e tanács jelentős ügyhátralékának orvoslása érdekében. Az intézkedések célja tehát jogszerű, függetlenül attól, hogy mely körülmények okozták ezt a jelentős hátralékot.

95 Harmadszor, az alapügyben szóban forgó intézkedések ideiglenesek, mivel az érintett bírákat három hónapos időtartamra jelölik ki a polgári tanácsban való ítélkezésre, miközben a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 35. cikkének 3. §-a évente legfeljebb hat hónapos időtartamot tesz lehetővé. Ebben az összefüggésben e kijelölések meghosszabbításának vagy megújításának lehetősége, amely a polgári tanácsba való beosztást kvázi állandóvá tenné, a Bíróság rendelkezésére álló információk alapján hipotetikus eseménynek tekinthető.

96 Negyedszer, a Bíróság rendelkezésére álló információk alapján úgy tűnik, hogy ezek az intézkedések nem vonták maguk után sem az érintett bírák visszaminősítését, sem szakmai helyzetük romlását, mivel e bírák továbbra is a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) hatáskörébe tartozó felülvizsgálati kérelmekkel foglalkoznak. Az intézkedések nem jártak a korábban e bíráknak kiosztott ügyek elvételével, azzal a pontosítással, hogy az említett bírák az említett intézkedésekkel érintett időszak alatt továbbra is mindvégig részt vesznek az eredeti beosztásuk szerinti tanács ítélkezésében. Amint az a jelen ítélet 90. pontjában megállapítást nyert, ebben az

összefüggésben nem releváns az a körülmény, hogy ezek az intézkedések az érintett bírák munkaterhének átmeneti növekedését vonják maguk után, vagy hogy az intézkedések folytán a bíráknak a szakterületükön kívül eső tárgyköröket érintő ügyekkel kell elkezdeni foglalkozniuk.

97 Ötödször, az alapügyben szóban forgó intézkedések összesen mintegy húsz bírót érintettek. A Bíróság rendelkezésére álló információk alapján úgy tűnik, hogy ezek az intézkedések nem célzottan egyes konkrét bírák ellen irányultak, például azért, mert azok a lengyel igazságszolgáltatás reformját bírálták.

98 E körülmények között az a tény, hogy az alapügyben szóban forgó intézkedéseket az érintett bírák hozzájárulása nélkül fogadták el, és hogy e bírák nem rendelkeznek jogorvoslattal azok vitatására, nem minősülhet a függetlenség és pártatlanság elve, valamint a törvény által megelőzően létrehozott bíróság követelménye megsértésének. Arra utaló jelek hiányában ugyanis, hogy ezek az intézkedések a fegyelmi szankcióhoz hasonló hatásokkal járhatnak, az ilyen körülmények nem kelthetnek jogos kétségeket a jogalanyokban e bírák függetlenségét és pártatlanságát illetően.

99 Emellett mindenesetre hozzá kell tenni, hogy a kérdést előterjesztő bíróságot alkotó ítélkező testületek összetételének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésére tekintettel fennálló szabályszerűségének a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően bírósági felülvizsgálat tárgyát kell képeznie (lásd analógia útján: 2024. november 14-i S. [Az ítélkező testület módosítása] ítélet, C-197/23, EU:C:2024:956, 67. pont). Márpedig a jelen ügyben az alapügyek éppen azt mutatják, hogy a nemzeti jog lehetőséget biztosít a kérdést előterjesztő bíróság számára arra, hogy ellenőrizze saját összetételének szabályszerűségét.

100 A fenti indokok összességére tekintettel a C-422/23. és C-493/23. sz. ügyben előterjesztett két kérdésre, valamint a C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezéssel nem ellentétesek a valamely nemzeti bíróság elnöke által hozott olyan intézkedések, amelyekkel e bíróság egyik tanácsába beosztott bírákat jelölnek ki, hogy ideiglenesen az említett bíróság valamely másik tanácsában ítélkezzenek, miközben az eredeti beosztásuk szerinti tanács ítélkezésében továbbra is részt vesznek, noha e bírák e kijelöléshez nem járultak hozzá, vitatására nem áll rendelkezésükre bírósági jogorvoslat, az említett kijelölés az érintett bírák munkaterhének növekedését vonja maga után és a szakterületükön kívüli tárgykörökben való elmélyülést tesz szükségessé, továbbá ezen elnököt az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelményekkel összeegyeztethetetlen feltételek mellett nevezték ki ugyanezen bíróságra, amennyiben az ilyen intézkedések jogszerű indokokon – így különösen a megfelelő igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó indokokon – alapulnak, azokat a szóban forgó bíróságra vonatkozó nemzeti szabályok alapján hozzák meg, ideiglenesek és időben szigorúan korlátozottak, nem teszik bizonytalanná az érintett bíráknak az eredeti tanácsukba való beosztását, illetve nem vonják maguk után sem e bírák visszaminősítését, sem a nekik kiosztott ügyek elvételét.

A C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésről

101 A C-455/23., C-459/23. és C-486/23. sz. ügyben a harmadik kérdést arra az esetre terjesztették elő, ha az ezen ügyekben előterjesztett első és második kérdésre adott válaszból lényegében az következik, hogy az a bíróság, amelyet olyan körülmények között alakítottak meg, mint amelyekről a kérdést előterjesztő bíróság esetében szó van, nem minősül törvény által

megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében. Az utóbbi kérdésekre adott válaszra tekintettel az ezen ügyekben előterjesztett harmadik kérdésről már nem szükséges határozni.

A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett negyedik kérdésről

102 A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett negyedik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2004/17 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének b) pontját az ezen irányelv 20. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy a 2009/28 irányelv 2. cikke második bekezdésének k) és l) pontja szerinti zöld bizonyítványoknak egy villamosenergia-kereskedelmi tevékenységet végző közvállalkozás általi megvásárlása a villamos energia olyan rögzített hálózatok számára történő szállítása céljából folytatott tevékenységnek minősül, amelyek rendeltetése a fogyasztók számára szolgáltatás teljesítése a villamos energia előállítása, szállítása vagy elosztása terén.

103 Előzetesen mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az alkalmazandó irányelv főszabály szerint az, amelyik abban az időpontban van hatályban, amikor az ajánlatkérő szerv kiválasztja az általa követendő eljárást, és véglegesen eldönti, hogy fennáll-e egy előzetes versenyeztetési kötelezettség a közbeszerzési szerződés odaítélésénél (lásd ebben az értelemben: 2000. október 5-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-337/98, EU:C:2000:543, 37. pont; 2014. július 10-i Impresa Pizzarotti ítélet, C-213/13, EU:C:2014:2067, 31. pont; 2017. szeptember 14-i Casertana Costruzioni ítélet, C-223/16, EU:C:2017:685, 21. pont). A jelen ügyben, mivel az alapügyben szóban forgó szerződést 2011-ben kötötték, időbeli hatályánál fogva a 2004/17 irányelvet kell alkalmazni.

104 Ezt követően hangsúlyozni kell, hogy ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján az irányelvet azokra az ajánlatkérőkre kell alkalmazni, amelyek többek között olyan közvállalkozások, amelyek az említett irányelv 3–7. cikkében említett tevékenységek valamelyikét folytatják. Ezzel összefüggésben a 2004/17 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontja vélelmet állít fel, amely szerint az utóbbi rendelkezés értelmében vett „közvállalkozásnak” minősül az a vállalkozás, amelynek a jegyzett tőkéje többségével közvetlenül vagy közvetve az ajánlatkérő szerv rendelkezik.

105 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által tett megállapításokból kitűnik, hogy az E. társaság ilyen közvállalkozásnak minősül, mivel tőkéjének több mint 50%-ával a lengyel állam rendelkezik.

106 Így a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett negyedik kérdés alapján tehát a fennmaradó kérdés az, hogy lehet-e úgy tekinteni, hogy e vállalkozás a 2004/17 irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében említett tevékenységek valamelyikét végzi.

107 E tekintetben elsőként emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/17 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében a villamos energiát illetően ezt az irányelvet kell alkalmazni a villamos energia olyan rögzített hálózatok számára történő szállítására, amelyek rendeltetése a fogyasztók számára szolgáltatás teljesítése a villamos energia előállítása, szállítása vagy elosztása terén.

108 Sem e rendelkezés, sem a 2004/17 irányelv más rendelkezése nem határozza meg, hogy mit kell érteni a „villamos energia [e hálózatok számára történő] szállításának” az említett rendelkezésben szereplő fogalma alatt.

109 Következésképpen – a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően – valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem annak szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az említett rendelkezés részét képezi (1983. november 17-i Merck ítélet, 292/82, EU:C:1983:335, 12. pont; 2025. február 13-i Latvijas Sabiedriskais Autobuss ítélet, C-684/23, EU:C:2025:90, 48. pont).

110 Először is, a „szállítás” – a francia változatban „alimentation” – fogalom a szó szokásos értelmében a táplálás, ellátás, szállítás, feltöltés tevékenységét jelenti. A villamos energia e hálózatok számára történő szállítása („alimentation”) tehát arra utal, hogy e hálózatok számára villamos energiát szállítanak. E körben a „villamos energia [e hálózatok számára történő] szállításának” fogalma nemcsak a villamos energia előállítását, hanem a villamos energia nagy- és kiskereskedelmi értékesítését is magában foglalhatja.

111 Másodszor, a 2004/17 irányelv (2) és (3) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy ez az irányelv az általa érintett „szóban forgó ágazatokban” – ideértve a villamosenergia-ágazatot is – a szerződések odaítélésére irányuló, valamint az ezen ágazatokban működő szervezetek által alkalmazott eljárások összehangolását szolgáló szabályokat állapítja meg. E preambulumbekezdésekben az uniós jogalkotó ily módon egyértelműen kifejezte azt a szándékát, hogy a villamosenergia-ágazatot illetően ne csak a villamosenergia-termelési vagy -szállítási tevékenységeket fedje le, hanem a villamosenergia-kereskedelmi tevékenységet is.

112 Harmadszor, ez az értelmezés megfelel az uniós közbeszerzési szabályok célkitűzéseinek is, nevezetesen a lehető legszélesebb verseny megnyitásának (lásd ebben az értelemben: 2009. december 23-i CoNISMa ítélet, C-305/08, EU:C:2009:807, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2024. szeptember 26-i Luxone és Sofein ítélet, C-403/23 és C-404/23, EU:C:2024:805, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

113 Negyedszer, az említett értelmezést alátámasztja a 2004/17 irányelvet hatályon kívül helyező 2014/25 irányelv is, amellyel az uniós jogalkotó többek között a „villamosenergia-ellátás” fogalmát érintő pontosítást tett a hatályos jogban. Így a 2014/25 irányelv (23) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikkének első bekezdéséből kitűnik, hogy ez utóbbi irányelv alkalmazásában az „ellátás” fogalmába beletartozik az előállítás (termelés), valamint a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi értékesítés. E definíciónak a 2014/25 irányelvbe illesztésével – a (23) preambulumbekezdésben foglalt pontosítás mellett, azaz „ezen irányelv hatályának bármilyen kiterjesztése nélkül” – az uniós jogalkotó megerősítette, hogy már a 2004/17 irányelv szerinti „villamos energia [e hálózatok számára történő] szállítása” fogalomba is beletartozott a termelés mellett a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi értékesítés is.

114 Következésképpen az olyan villamosenergia-kereskedelemi tevékenység, mint amelyet az E. társaság végez, a 2004/17 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének b) pontjában említett tevékenység körébe tartozik. Ennélfogva az E. társaságot az ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett ajánlatkérőnek kell tekinteni.

115 Mindemellett másodsorban azt is meg kell jegyezni, hogy a 2004/17 irányelv 20. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ez az irányelv nem alkalmazható olyan szerződésekre, amelyeket az ajánlatkérő az ezen irányelv 3–7. cikkében említett ágazatokban folytatott tevékenységei folytatásától eltérő célra ítél oda.

116 Így csak azok a szerződések tartoznak a 2004/17 irányelv hatálya alá, amelyeket az ezen irányelv értelmében vett ajánlatkérő az említett irányelv 3–7. cikkében felsorolt ágazatokba tartozó tevékenységekhez kapcsolódóan, illetve azok gyakorlása végett ítél oda (2008. április 10-i Ing. Aigner ítélet, C-393/06, EU:C:2008:213, 33. pont).

117 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az E. társaság köteles a 2009/28 irányelv 2. cikke második bekezdésének k) és l) pontja szerinti zöld bizonyítványokat vásárolni annak érdekében, hogy megfeleljen a megújuló energiaforrások ösztönzésére vonatkozó jogi kötelezettségének. Ebből következik, hogy e bizonyítványok megvásárlása szorosan kapcsolódik az e társaság által végzett villamosenergia-kereskedelmi tevékenységhez, amely a 2004/17 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerinti tevékenységnek minősül.

118 Márpedig ilyen szoros kapcsolat fennállása esetén meg kell állapítani, hogy a zöld bizonyítványok megvásárlására e tevékenység folytatása céljából kerül sor, így nem lehet úgy tekinteni, hogy azt a 2004/17 irányelv 20. cikkének (1) bekezdése értelmében az említett tevékenység folytatásától „eltérő célra” végzik.

119 A fenti indokok összességére tekintettel a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/17 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének b) pontját az ezen irányelv 20. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy a 2009/28 irányelv 2. cikke második bekezdésének k) és l) pontja szerinti zöld bizonyítványoknak egy villamosenergia-kereskedelmi tevékenységet végző közvállalkozás általi megvásárlása a villamos energia olyan rögzített hálózatok számára történő szállítása céljából folytatott tevékenységnek minősül, amelyek rendeltetése a fogyasztók számára szolgáltatás teljesítése a villamos energia előállítása, szállítása vagy elosztása terén.

A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésről

Az elfogadhatóságról

120 Az E. társaság úgy véli, hogy a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdés nem releváns az alapügy megoldása szempontjából. Ugyanis, mindenekelőtt, a kérdést előterjesztő bíróság előtt arra hivatkozott, hogy az alapügyben szóban forgó szerződés semmis, mivel annak célja, hogy a feleket a közbeszerzési szerződésekre vonatkozó szabályok megsértésével történő szerződéskötésre kötelezze. Ezzel szemben nem állította, hogy magának e szerződésnek a megkötésére közbeszerzési eljárást kellett volna alkalmazni. Továbbá, az említett szerződés nem minősül a 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdése szerinti keretmegállapodásnak, mivel abszolút jelleggel kötelezi az ajánlatkérőt arra, hogy a szerződést a vele szerződő gazdasági szereplőnek ítélje oda. Végül ezen irányelv 14. cikkének (2) és (3) bekezdéséből az következik, hogy a keretmegállapodást nem kötelező a közbeszerzési szerződésekre előírt eljárás szerint megkötni.

121 Ezzel összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikk közvetlen együttműködést hoz létre a Bíróság és a tagállami bíróságok között. Ezen eljárás keretében – amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul – az ügy tényállásának megítélése a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, amelynek feladata, hogy az ügy sajátosságaira figyelemmel megítélje mind az előzetes döntéshozatal szükségességét ítéletének meghozatala szempontjából, mind pedig a Bíróság elé terjesztendő kérdések jelentőségét, míg a Bíróság a nemzeti bíróság által rendelkezésre bocsátott

tények alapján kizárólag az uniós jogi rendelkezés értelmezéséről és érvényességéről foglalhat állást (lásd ebben az értelemben: 1978. március 16-i Oehlschläger ítélet, 104/77, EU:C:1978:69, 4. pont; 2024. október 4-i Schrems [Nagy nyilvánosság előtti adatközlés] ítélet, C-446/21, EU:C:2024:834, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

122 Márpedig, egyrészt, a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdés elfogadhatóságának kétségbe vonására irányuló érveivel az E. társaság végső soron a kérdést előterjesztő bíróság elé terjesztett érvek e bíróság általi bemutatását és az alapügyben szóban forgó szerződés jellegére vonatkozó értékelését kívánja vitatni. Az előző pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az ilyen érvek nem vezethetnek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatatlanságának megállapításához.

123 Másrészt azáltal, hogy az E. társaság a „keretmegállapodás” fogalmának definícióját kezdi vizsgálni, és azt állítja, hogy a keretmegállapodást nem szükséges a közbeszerzési szabályok betartásával megkötni, az érdemi választ érinti, nem pedig e kérdés elfogadhatóságát.

124 Következésképpen a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

125 A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdését ezen irányelv 14. cikkével és 17. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan szerződés, amely a feleket arra kötelezi, hogy teljesítésre irányuló szerződéseket kössenek az árra és a mennyiségre vonatkozó meghatározott feltételekkel, az említett irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében vett „keretmegállapodás” fogalmába tartozik, és azt a közbeszerzési szabályok alapján kell megkötni.

126 Elsőként, a 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében a keretmegállapodás egy vagy több ajánlatkérő és egy vagy több gazdasági szereplő között létrejött megállapodás, amelynek célja az egy adott időszakban odaítélendő szerződésekre irányadó feltételek megállapítása, különösen az árra és – szükség szerint – az előirányzott mennyiségre vonatkozóan.

127 Egyrészt magából e rendelkezés szövegéből következik, hogy a keretmegállapodásban meg kell határozni azt az időszakot, amely alatt alkalmazandó, és szabályozza az odaítélendő szerződések feltételeit.

128 Másrészt, figyelembe véve a Bíróság ítélkezési gyakorlatát, a „keretmegállapodás” 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő fogalmát többek között ezen irányelv 17. cikkének (2) és (3) bekezdése, az uniós jog keretmegállapodás megkötése során alkalmazandó alapelvei – amint az az említett irányelv 14. cikkének (1) bekezdéséből következik –, például az egyenlő bánásmód és az átláthatóság alapelve, valamint az ugyanezen irányelv 14. cikkének (4) bekezdésében foglalt, a keretmegállapodások visszaélésszerű, a verseny akadályozását, korlátozását vagy torzítását eredményező alkalmazására vonatkozó tilalom fényében kell értelmezni. E rendelkezések és elvek együttes olvasatából az következik, hogy a keretmegállapodásnak kezdettől meg kell határoznia az árubeszerzések azon maximális mennyiségét, amelyek a későbbi szerződések tárgyai lehetnek a maximális mennyiség és/vagy a maximális érték megjelölésével (lásd analógia útján: 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítélet, C-216/17, EU:C:2018:1034, 60., 62–67. és 69. pont; 2021. június 17-i Simonsen & Weel ítélet, C-23/20, EU:C:2021:490, 54–58., 61–65., 67., 68. és 74. pont).

129 A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapügyben szóban forgó szerződés esetében teljesülnek-e ezek a feltételek. E tekintetben először is meg kell győződnie arról, hogy e szerződés ténylegesen meghatározza-e azt az időszakot, amelynek során a zöld bizonyítványok megvásárlására vonatkozó szerződéseket meg lehetett kötni az említett szerződés teljesítése keretében. Másodszor, meg kell állapítani, hogy pusztán a zöld bizonyítványok vételárának kiszámítására alkalmazandó árképlet feltüntetése, valamint az ajánlatkérő azon kötelezettsége, hogy az összes megszerzett zöld bizonyítványt megvásárolja, a konkrét mennyiség meghatározása nélkül, nem elegendő ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy az említett szerződés meghatározza az árubeszerzések azon maximális mennyiségét, amelyek a későbbi szerződések tárgyai lehetnek.

130 Másodsorban – a fentiek sérelme nélkül – emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/17 irányelv 16. cikkének a) pontja alapján ezt az irányelvet – az e rendelkezésben foglalt kizárások kivételével – azokra az árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésekre kell alkalmazni, amelyek becsült, hozzáadottérték-adó nélküli értéke eléri a 387 000 eurót.

131 Ami a szerződések és keretmegállapodások becsült értékének kiszámítására szolgáló módszereket illeti, a 2004/17 irányelv 17. cikke (1) bekezdése első albekezdésének első mondatából kitűnik, hogy egy szerződés becsült értékének kiszámítása az ajánlatkérő által becsült, hozzáadottérték-adó nélküli teljes kifizetendő összegen alapul. Ezen irányelv 17. cikkének (2) bekezdése alapján az ajánlatkérő nem kerülheti meg az említett irányelv alkalmazását az építési beruházási projektek, a bizonyos mennyiséget elérő árubeszerzések és/vagy szolgáltatások felosztásával, illetve a szerződések becsült értékének kiszámítására szolgáló különleges módszerek alkalmazásával. Ugyanezen irányelv 17. cikkének (3) bekezdése értelmében a keretmegállapodások tekintetében a figyelembe veendő érték a keretmegállapodás teljes időtartamára előirányzott valamennyi szerződés legnagyobb becsült, hozzáadottérték-adó nélküli értéke. Végül a 2004/17 irányelv 17. cikkének (7) bekezdése értelmében árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló olyan szerződések esetében, amelyek rendszeres jellegűek vagy amelyek egy adott időszakon belül megújíthatók, a szerződés becsült értékét vagy az előző tizenkét hónap vagy költségvetési év során odaítélt, egymást követő, azonos típusú szerződések tényleges összértéke alapján, vagy az első szállítást követő 12 hónap, illetve költségvetési év – amennyiben az 12 hónapnál hosszabb – folyamán odaítélt, egymást követő szerződések becsült összértéke alapján kell kiszámítani.

132 E rendelkezésekből az következik, hogy mind a 2004/17 irányelv 17. cikkének (3) bekezdése szerinti keretmegállapodás esetében, mind az ezen irányelv 17. cikkének (7) bekezdésében foglalt árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló olyan szerződések esetében, amelyek rendszeres jellegűek vagy amelyek egy adott időszakon belül megújíthatók, a keretmegállapodás vagy a szerződés „becsült értéke” az, amit figyelembe kell venni. Ez az érték az első esetben a keretmegállapodás teljes becsült értéke, a második esetben pedig az ez utóbbi rendelkezésben meghatározott vagylagos szabályok alapján egy 12 hónapos időszakra megállapított becsült érték.

133 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság rögzíti, hogy az alapügyben szóban forgó szerződés alapján havonta megkötött egyes teljesítési szerződések értéke nem éri el a 2004/17 irányelv 16. cikkének a) pontjában meghatározott 387 000 eurós értékhatárt. Ezzel szemben a teljesítési szerződések éves értéke együttesen meghaladja ezt az értékhatárt.

134 Márpedig a fentiekből az következik, hogy ilyen esetben az ajánlatkérő nem hivatkozhat az érintett szerződés teljesítésére irányuló egyes szerződések egyenkénti értékére annak érdekében, hogy e szerződéseket előzetes pályázati felhívás nélkül kösse meg. Az ilyen eljárás ugyanis ellentétes lenne a 2004/17 irányelv 17. cikkének (2) bekezdésében foglalt azon tilalommal, hogy a projektek felosztásával megkerüljék ezen irányelv alkalmazását.

135 E tilalom, valamint a 2004/17 irányelv 14. cikkének (4) bekezdésében foglalt, a keretmegállapodások visszaélésszerű, a verseny akadályozását, korlátozását vagy torzítását eredményező alkalmazására vonatkozó tilalom tiszteletben tartása érdekében az ajánlatkérő ilyen esetben két lehetőség közül választhat.

136 Az első lehetőség az, hogy az egymást követő szerződéseket minden egyes ilyen szerződés esetében az ezen irányelvben előírt eljárásokban, ezek tiszteletben tartása mellett ítélik oda.

137 A második lehetőség az, hogy a 2004/17 irányelvben foglaltaknak megfelelően az ezen irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében vett keretmegállapodást ítélnek oda az e rendelkezésben foglalt és a jelen ítélet 126–128. pontjában felidézett feltételek betartásával. A 2004/17 irányelv – 14. cikk (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett – 40. cikke (3) bekezdése i) pontja értelmében ez lehetővé teszi az ajánlatkérő számára, hogy a későbbi szerződések esetében előzetes pályázati felhívás nélküli eljárást alkalmazzon (lásd ebben az értelemben: 2009. április 23-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-287/07, EU:C:2009:245, 104. pont).

138 A fentiekből következik, hogy egy olyan esetben, mint amilyenről az alapügyben szó van, az ajánlatkérőnek be kellett tartania a közbeszerzési szabályokat, vagy az egyes, egymást követő teljesítési szerződések megkötésekor, vagy pedig akkor, amikor az érintett szerződést – a jelen ítélet 126–128. pontjában említett feltételeknek megfelelően – keretmegállapodásként megkötötte.

139 A fenti indokok összességére tekintettel a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdését ezen irányelv 14. cikkével és 17. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a következőképpen kell értelmezni:

– ahhoz, hogy az olyan szerződés, amely a feleket arra kötelezi, hogy teljesítésre irányuló szerződéseket kössenek az árra és a mennyiségre vonatkozó meghatározott feltételekkel, az említett irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében vett „keretmegállapodás” fogalmába tartozzon, meg kell jelölnie azt az időszakot, amely alatt alkalmazandó, és a maximális mennyiség és/vagy a maximális érték megjelölésével meg kell határoznia az árubeszerzések azon maximális mennyiségét, amelyek a későbbi szerződések tárgyai lehetnek, azzal a pontosítással, hogy e tekintetben nem elegendő pusztán a megkötendő szerződések értékének kiszámításához alkalmazandó árképlet és a teljesítési szerződések megkötésére vonatkozó, nem számszerűsített kötelezettség feltüntetése;

– ha a keretmegállapodás alapján egy adott időszakban megkötendő szerződések, illetve rendszeres jellegű vagy megújítható szerződések keretében megkötendő szerződések becsült értéke – a 2004/17 irányelv 17. cikkének (3), illetve (5) bekezdése alapján számítva – meghaladja az ezen irányelv 16. cikkének a) pontjában meghatározott értékhatárt, az ajánlatkérőnek vagy az egyes egymást követő szerződéseket kell az említett irányelvben előírt eljárásoknak megfelelően odaítélnie, vagy pedig egy – ugyanezen irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében vett, ott szabályozott feltételeknek megfelelő – keretmegállapodást kell odaítélnie ezen irányelvvel összhangban.

A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hatodik kérdésről

Az elfogadhatóságról

140 Az E. társaság úgy véli, hogy a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hatodik kérdés elfogadhatatlan, mivel az alapeljárás szempontjából nem releváns. Ellentétben ugyanis azzal az előfeltevéssel, amelyen e kérdés alapul, az alapügyben szóban forgó szerződés nem közbeszerzési szerződés, hanem egy olyan szerződés, amely alapján szerződést kell odaítélni. Annak megkötése kapcsán tehát nem merülhetett fel a közbeszerzési szabályok figyelmen kívül hagyása.

141 A jelen ítélet 121. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel, és a 122. pontban kifejtett okból ezt a kifogást el kell utasítani. A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hatodik kérdés tehát elfogadható.

Az ügy érdeméről

142 A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hatodik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 92/13 irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó szabályok megsértésével történő szerződéskötés esetén az e rendelkezésben előírt szankciót kell alkalmazni.

143 A 92/13 irányelv 2d. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetménynek az Európai Unió Hivatalos Lapjában történő előzetes közzétételének elmaradása úgy, hogy ez a 2004/17 irányelv alapján nem volt megengedhető, érvénytelenné teszi a közbeszerzési szerződést.

144 E 2d. cikket a 2007/66 irányelv illesztette be a 92/13 irányelv eredeti változatába. Az uniós jogalkotó kifejezetten utal az elvégzett módosításokra, a 2007/66 irányelv (13) preambulumbekezdésében rámutatva arra, hogy a szerződések jogellenes, közvetlen odaítélésének – amit a Bíróság a 2005. január 11-i Stadt Halle és RPL Lochau ítéletben (C-26/03, EU:C:2005:5, 36. és 37. pont) a közbeszerzésre vonatkozó közösségi jognak az ajánlatkérő általi legsúlyosabb megsértésének minősített – a visszaszorítása érdekében hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókról kell rendelkezni, és hogy a jogellenesen, közvetlen módon odaítélt szerződést erre tekintettel főszabály szerint érvénytelennek kell tekinteni. Az uniós jogalkotó a 2007/66 irányelv (14) preambulumbekezdésében pontosította, hogy az érvénytelenség a leghatékonyabb módja a verseny helyreállításának és új üzleti lehetőségek kialakításának azon gazdasági szereplők számára, akiket jogellenesen megfosztottak versenyzési lehetőségüktől, és hogy a 2007/66 irányelv értelmében közvetlen odaítélésnek minősül minden olyan szerződés odaítélése, amellyel kapcsolatban az Európai Unió Hivatalos Lapjában előzetesen nem tettek közzé hirdetményt, ami a 2004/17 irányelv szerinti pályázati felhívás nélküli eljárásnak felel meg. (lásd analógia útján: 2021. június 17-i Simonsen & Weel ítélet, C-23/20, EU:C:2021:490, 85. pont).

145 Így a 92/13 irányelvnek a 2007/66 irányelv (13) és (14) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontjából az következik, hogy az uniós jogalkotó a 2007/66 irányelv elfogadása során szigorú szankciót kívánt bevezetni az alkalmazandó jogba, amelynek alkalmazását azonban az uniós közbeszerzési jog megsértésének legsúlyosabb eseteire kell korlátozni, vagyis azokra, amelyekben a szerződést közvetlenül ítéltek oda, anélkül hogy azzal

kapcsolatban előzetesen közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt tettek volna közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában (lásd analógia útján: 2021. június 17-i Simonsen & Weel ítélet, C-23/20, EU:C:2021:490, 86. pont).

146 Ebből következik, hogy a 92/13 irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontja minden olyan helyzetre alkalmazandó, amelyben az ajánlatkérő jogellenesen ítélt oda egy szerződést anélkül, hogy előzetesen hirdetményt tett volna közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában.

147 Kétségtelen, hogy a 92/13 irányelv 2d. cikke (2) bekezdése első albekezdése alapján a szerződés érvénytelenségének megállapításából fakadó következményeket a nemzeti jogszabályok határozzák meg. Ez azonban nem változtat azon, hogy e rendelkezés egyáltalán nem számol a megfelelő előzetes közzététel nélkül odaítélt szerződés fenntartásával vagy folytonosságával.

148 A fenti indokok összességére tekintettel a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hatodik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 92/13 irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó szabályok megsértésével történő szerződéskötés esetén az e rendelkezésben előírt szankciót kell alkalmazni.

A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hetedik kérdésről

Az elfogadhatóságról

149 Az E. társaság azt állítja, hogy a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hetedik kérdés az alapeljárás szempontjából nem releváns. Egyrészt e társaság megismétli a jelen ítélet 140. pontjában már kifejtett indokot. Másrészt, álláspontja szerint joggal való visszaélés csak akkor valósulhat meg, ha az egyik fél az érintett szerződés relatív érvénytelenségének megállapítását kéri. Márpedig az E. társaság a kérdést előterjesztő bíróság előtt az alapügyben szóban forgó szerződés semmisségének megállapítását kéri, vagyis annak megállapítását, hogy a szerződés nem létezik.

150 Ezt az érvelést a jelen ítélet 121. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, valamint a jelen ítélet 122. és 123. pontjában kifejtett indokok alapján el kell utasítani. Következésképpen a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

151 A C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hetedik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a joggal való visszaélés tilalmának elvét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha az ajánlatkérő kérheti az általa valamely szállítóval kötött szerződés érvénytelenné nyilvánítását azzal az indokkal, hogy e szerződést a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó szabályok megsértésével kötötték meg, miközben e kérelem valódi indoka az, hogy az említett szerződés teljesítésének nyereségessége csökkent.

152 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával összhangban a jogalanyok nem hivatkozhatnak csalárd módon vagy visszaélésszerűen az uniós jogi normákra, mivel a csalárd magatartás és a joggal való visszaélés tilalmának elve az uniós jognak a jogalanyok által tiszteletben tartandó alapelvét képezi. Az uniós jogi szabályozás alkalmazását ugyanis nem lehet oly módon kiterjeszteni, hogy az vonatkozzon az abból a célból végrehajtott ügyletekre, hogy csalárd módon vagy

visszaélésszerűen részesüljenek az uniós jog által biztosított előnyökből (2018. február 6-i Altun és társai ítélet, C-359/16, EU:C:2018:63, 48. és 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. július 11-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-356/15, EU:C:2018:555, 99. pont).

153 A visszaélésszerű magatartás fennállásának megállapításához egy objektív és egy szubjektív elem együttes fennállása szükséges (2014. március 13-i SICES és társai ítélet, C-155/13, EU:C:2014:145, 31. pont; 2016. július 28-i Kratzer ítélet, C-423/15, EU:C:2016:604, 38. pont).

154 Egyfelől, ami az objektív elemet illeti, e megállapításhoz az objektív körülmények összességéből annak kell következnie, hogy az uniós szabályozás által előírt feltételek formális betartása ellenére nem valósul meg e szabályozás célja (2000. december 14-i Emsland-Stärke ítélet, C-110/99, EU:C:2000:695, 52. pont; 2016. július 28-i Kratzer ítélet, C-423/15, EU:C:2016:604, 39. pont).

155 Másfelől az ilyen megállapításhoz egy szubjektív elem fennállása is szükséges, azaz hogy az objektív körülmények összességéből annak kell következnie, hogy a szóban forgó ügyletek elsődleges célja valamely jogtalan előny megszerzése. A visszaélésszerű magatartás tilalma nem releváns ugyanis azokban az esetekben, amikor a szóban forgó ügyleteknek lehet más magyarázata is, mint pusztán az előny megszerzése (2000. december 14-i Emsland-Stärke ítélet, C-110/99, EU:C:2000:695, 53. pont; 2016. július 28-i Kratzer ítélet, C-423/15, EU:C:2016:604, 40. pont).

156 A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy a nemzeti jog bizonyítási szabályaira figyelemmel – amennyiben általuk az uniós jog hatékonysága nem sérül – fennállnak-e a visszaélésszerű magatartás megállapításának feltételei az előtte folyó eljárásban (lásd ebben az értelemben: 2000. december 14-i Emsland-Stärke ítélet, C-110/99, EU:C:2000:695, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. július 28-i Kratzer ítélet, C-423/15, EU:C:2016:604, 42. pont).

157 Azért, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ lehessen adni, mindazonáltal pontosítani kell, hogy abban az esetben, ha a szerződést a 2004/17 irányelv előírásainak megsértésével előzetes pályázati felhívás nélkül ítélik oda, hiányzik az objektív elem. Ilyen esetben ugyanis nem állapítható meg, hogy az uniós szabályozásban megállapított feltételeket formálisan betartották.

158 Következésképpen, mivel az objektív és a szubjektív elem fennállására vonatkozó feltételek kumulatívak, a visszaélés nem állapítható meg a jelen ítélet 151. pontjában említett esetben, amely a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hetedik kérdés tárgyát képezi.

159 A fenti indokok összességére tekintettel a C-459/23. sz. ügyben előterjesztett hetedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a joggal való visszaélés tilalmának elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha az ajánlatkérő kérheti az általa valamely szállítóval kötött szerződés érvénytelenné nyilvánítását azzal az indokkal, hogy e szerződést a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó szabályok megsértésével kötötték meg, miközben e kérelem valódi indoka az, hogy az említett szerződés teljesítésének nyereségessége csökkent.

A költségekről

160 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezéssel nem ellentétesek a valamely nemzeti bíróság elnöke által hozott olyan intézkedések, amelyekkel e bíróság egyik tanácsába beosztott bírákat jelölnek ki, hogy ideiglenesen az említett bíróság valamely másik tanácsában ítélkezzenek, miközben az eredeti beosztásuk szerinti tanács ítélkezésében továbbra is részt vesznek, noha e bírák e kijelöléshez nem járultak hozzá, vitatására nem áll rendelkezésükre bírósági jogorvoslat, az említett kijelölés az érintett bírák munkaterhének növekedését vonja maga után és a szakterületükön kívüli tárgykörökben való elmélyülést tesz szükségessé, továbbá ezen elnököt az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelményekkel összeegyeztethetetlen feltételek mellett nevezték ki ugyanezen bíróságra, amennyiben az ilyen intézkedések jogszerű indokokon – így különösen a megfelelő igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó indokokon – alapulnak, azokat a szóban forgó bíróságra vonatkozó nemzeti szabályok alapján hozzák meg, ideiglenesek és időben szigorúan korlátozottak, nem teszik bizonytalanná az érintett bíráknak az eredeti tanácsukba való beosztását, illetve nem vonják maguk után sem e bírák visszaminősítését, sem a nekik kiosztott ügyek elvételét.

2) A 2009. november 30-i 1177/2009/EK bizottsági rendelettel módosított, a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (3) bekezdésének b) pontját a módosított 2004/17 irányelv 20. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke második bekezdésének k) és l) pontja szerinti zöld bizonyítványoknak egy villamosenergia-kereskedelmi tevékenységet végző közvállalkozás általi megvásárlása a villamos energia olyan rögzített hálózatok számára történő szállítása céljából folytatott tevékenységnek minősül, amelyek rendeltetése a fogyasztók számára szolgáltatás teljesítése a villamos energia előállítása, szállítása vagy elosztása terén.

3) Az 1177/2009 rendelettel módosított 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdését a módosított 2004/17 irányelv 14. cikkével és 17. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

– **ahhoz, hogy az olyan szerződés, amely a feleket arra kötelezi, hogy teljesítésre irányuló szerződéseket kössenek az árra és a mennyiségre vonatkozó meghatározott feltételekkel, a módosított 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében vett „keretmegállapodás” fogalmába tartozzon, meg kell jelölnie azt az időszakot, amely alatt alkalmazandó, és a maximális mennyiség és/vagy a maximális érték megjelölésével meg kell határoznia az árubeszerzések azon maximális mennyiségét, amelyek a későbbi szerződések tárgyai lehetnek, azzal a pontosítással, hogy e tekintetben nem elegendő pusztán a megkötendő szerződések értékének kiszámításához alkalmazandó árképlet és a teljesítési szerződések megkötésére vonatkozó, nem számszerűsített kötelezettség feltüntetése;**

– **ha a keretmegállapodás alapján egy adott időszakban megkötendő szerződések, illetve rendszeres jellegű vagy megújítható szerződések keretében megkötendő szerződések becsült értéke – a módosított 2004/17 irányelv 17. cikkének (3), illetve (5) bekezdése alapján számítva – meghaladja a módosított 2004/17 irányelv 16. cikkének a) pontjában meghatározott értékhatárt, az ajánlatkérőnek vagy az egyes egymást követő szerződéseket kell a módosított 2004/17 irányelvben előírt eljárásoknak megfelelően odaítélnie, vagy pedig egy – a módosított 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében vett, ott szabályozott feltételeknek megfelelő – keretmegállapodást kell odaítélnie a módosított 2004/17 irányelvvel összhangban.**

4) **A 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1992. február 25-i 92/13/EGK tanácsi irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját**

a következőképpen kell értelmezni:

a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó szabályok megsértésével történő szerződéskötés esetén az e rendelkezésben előírt szankciót kell alkalmazni.

5) **A joggal való visszaélés tilalmának elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha az ajánlatkérő kérheti az általa valamely szállítóval kötött szerződés érvénytelenné nyilvánítását azzal az indokkal, hogy e szerződést a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó szabályok megsértésével kötötték meg, miközben e kérelem valódi indoka az, hogy az említett szerződés teljesítésének nyereségessége csökkent.**

Aláírások